

Norsk institutt for kulturminneforskning

Fortidens minner i dagens landskap

Status for automatisk fredete kulturminner
i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Kari Støren Binns

Norsk institutt for kulturminneforskning NIKU

NIKU ble etablert 1. september 1994 som del av Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning, NINA•NIKU. Instituttet har som oppgave å utføre anvendt forskning og forskningsbasert oppdragsvirksomhet innenfor kulturminnevernet og målsettingen er å være et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen anvendt kulturminneforskning.

NIKU har kompetanse bl.a. innen arkeologi (forhistorie og middelalder), arkitektur, etnologi, fotografi, fysisk antropologi, geografiske informasjonssystemer, informatikk, konservering og kunsthistorie. Instituttet utfører forskning og oppdrag innenfor følgende områder:

- Arkeologi i middelalderbyene
- Arkeologiske registreringer og overvåkinger
- Bygningsundersøkelser
- Fargeundersøkelser (bygninger)
- Fotodokumentasjon
- Humanosteologi
- Konservering og restaurering
- Landskap og kulturminner
- Landskapsanalyser og konsekvensutredninger for kulturminner i samband med naturinngrep og arealendringer
- Miljøovervåking
- Oppmålinger
- Registrering av kulturminner

De største oppdragsgiverne er, i tillegg til Miljøverndepartementet og Norges forskningsråd, Riksantikvaren, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og andre offentlige institusjoner og bedrifter (Statsbygg, Forsvaret ol.).

NIKU har sitt hovedkontor i Oslo og distriktskontorer i Bergen, Oslo (Gamlebyen), Tromsø, Trondheim og Tønsberg. Fellesadministrasjonen med det andre instituttet i Stiftelsen, NINA, ligger i Trondheim.

NIKU Publikasjoner

Fra 2001 går instituttet bort fra de tidligere seriene, Fagrapport, Oppdragsmelding og Temahefte, og utgir én serie, NIKU Publikasjoner. Serien nummereres i fortsettelse av Oppdragsmeldingene, men vil innholdsmessig omfatte det vide spekter av kulturminnefaglige tema og rapporter som tidligere fordelte seg på tre serier.

Fakta-ark

Hensikten med disse er å gjøre viktige resultater av den faglige virksomheten tilgjengelig for et større publikum. Fakta-arkene er gratis; de er også tilgjengelige på hjemmesiden til NINA•NIKU, www.ninaniku.no.

Prosjekt nr.: 2280100

Oppdragsgiver: Riksantikvaren

Tilgjengelighet: Åpen

Ansvarlig signatur:

Binns, K. S. 2001. Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000. - NIKU publikasjoner 106: 1-26

Oslo, april 2001

NIKU publikasjoner 106
ISSN 1502-4903
ISBN 82-426-1224-2

Rettighetshaver ©: NINA•NIKU
Stiftelsen for naturforskning
og kulturminneforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

Redaksjon:
Grete Gundhus

Grafisk produksjon:
Elisabeth Mølbach
Tegnekontoret NINA•NIKU

Opplag: 200
Sats: NINA•NIKU
Trykk: Signatur AS

Trykt på miljøpapir

Kontaktadresse:
NIKU
Dronningensgt. 13,
Postboks 736 Sentrum
N-0105 Oslo
Tlf.: 23 35 50 00
Faks: 23 35 50 01
Internett: www.ninaniku.no

Referat

Binns, K. S. 2001. Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000. - NIKU Publikasjoner 106: 1-26.

Denne rapporten beskriver omfanget av skader som er påført de automatisk fredete kulturminnene (fornminnene) i Fræna kommune i den tiden som er gått etter at det ble foretatt systematiske kartlegging og beskrivelse av slike kulturminner i 1975-76, som et ledd i produksjon av tema til økonomisk kartverk. Av de 654 fornminnene som ble registrert ble 445 fornminner, omkring 69%, kontrollert i året 2000 for å se hvilken tilstand fornminnene befant seg i pr i dag, og hvilke eventuelle tiltak det er som har forårsaket inngrep i fornminnebestanden. Av de 445 enkeltminnene faller

imidlertid 187 enkeltminner utenfor direkte sammenlikning da disse kun er referert til ved samlebeskrivelser i 1976. Ingen av disse er imidlertid fjernet og synes heller ikke å ha blitt utsatt for skader av betydelig karakter. Sett under ett viser kontrollen at 339 av de kontrollerte fornminnene fortsatt stort sett er uendret, mens 53 er blitt utsatt for ulike former for skadeverk. Av disse er 12 fornminner er fjernet i løpet av de siste 24 år, samtlig uten forutgående søknad om dispensasjon fra Kulturminneloven. Videre er 41 fornminner blitt skadet i disse årene. Dyrking og husdyrfold er de aktiviteter som har forårsaket de fleste skadene. Klima og omlegginger i jordbruket har ført til at det har skjedd en gjengroing og "oppspising" for i alle fall 44 av fornminnene, mens

ni fornminner av de samme årsaker ikke er gjenfunnet.

Oppdraget er utført på bestilling fra Riksantikvaren som ønsker en kartlegging av årsakene til at den registrerte kulturminnebestanden desimeres. Denne rapporten er den åttende i rekken av foreløpig ni rapporter som er planlagt utgitt, og som omfatter kommuner med ulike geografiske og befolkningsmessige situasjoner. De tidligere trykte rapportene foreligger som NIKU Oppdragsmelding nr. 42, 64, 68, 78, 96 og 97.

Nøkkelord: Fornminner - Fornminneregistrering – Fræna kommune – Møre og Romsdal - Kontrollregistrering - Kulturminneovervåking - Skadeårsaker - Økonomisk Kartverk

Abstract

Binns, K. Støren. 2000. Prehistoric monuments in present-day landscape. A report on the state of preservation of protected monuments in the municipality of Fræna, Møre & Romsdal County, year 2000. - NIKU Publikasjoner 106: 1-26. In Norwegian.

The report describes the nature and extent of damage inflicted during the period 1975/76–2000 on protected prehistoric sites and monuments in the municipality of Fræna. Monuments in the area were systematically surveyed and described in 1975/76 in connection with the publication of the Norwegian Land Use Maps. A similar survey undertaken in 2000 provided control results.

By combining the two sets of information, it was possible to produce a comprehensive assessment of the monuments' current condition. Of the 654 monuments recorded in 1976, 445 were checked in 2000. The survey revealed that, in the past 24 years, 339 monuments have remained unchanged, while 12 have been removed without authorisation – and therefore without any prior archaeological investigation. 41 monuments have suffered some kind of damage, and findings show that agricultural activities were the most frequent cause of damage and destruction. Changes in climate and cultivation have resulted in at least 44 monuments becoming overgrown, and this factor probably

explains why the recent survey failed to find nine of the monuments recorded by the 1975/76 survey.

The present survey is part of a country-wide investigation, initiated and funded by the Directorate for Cultural Heritage, concerning the problem of monument attrition. This report is the eighth in a series of nine reports comprising municipalities in various parts of Norway.

Key words: Causes of damage – Control survey – Fræna – Møre & Romsdal County – Norwegian Land Use Maps – Prehistoric sites and monuments

Forord

NIKU foretok våren 2000 en kontrollregistrering av 445 automatisk fredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal. Registreringen ble gjennomført på oppdrag fra Riksantikvaren og er en del av miljøovervåkingen.

Konsulent Turid Elde, Statens Kartverk i Møre og Romsdal, har bistått med kontroll av kartavmerkingene ved sammenstilling av digitaliserte og GPS-målte data. Geolog Richard Binns har deltatt i kontrollregistreringen i felt. Begge takkes.

Trondheim, mars 2001

Kari Støren Binns

Innhold

Referat	3
Abstract	3
Forord	4
1 Innledning	5
2 Bakgrunn	5
2.1 Valg av område	5
2.2 Registreringsområdet og omfanget av registreringen i 1976	6
2.3 Metode	7
3 Kvalitetsvurdering av ØK-registreringen i 1975-76	9
4 Resultatet av kontrollregistreringen i 2000	10
4.1 Tilstandsendring i perioden 1976-2000	10
4.2 Arten av inngrep i perioden 1976-2000	10
4.3 Årsakene til endring i fornminnenes tilstand i perioden 1976-2000	11
4.4 Omfang av skader på fornminner i innmark og utmark	13
5 Tilstandsrapport for fornminnene i Fræna kommune	13
5.1 Fornminnenes tilstand i 1976	13
5.2 Fornminnenes tilstand i 2000	14
5.3 Sammenfatning	14
6 Litteratur	15
7 Vedlegg	
Tabell over status for legalfredete kulturminner i Fræna kommune i 1976 og 2000	15

1 Innledning

Fornminnene i Norge har vært underlagt et juridisk vern helt siden 13. juni 1905 da «Lov om Fredning og Bevaring af Fortidslevninger» ble vedtatt. Denne loven er senere blitt endret og revidert, senest i 1992, i takt med endringer i samfunnet og erkjennelsen av nye fornminnetyper. Bakgrunnen for fredningsloven av 1905 var først og fremst å skjerme gjenstandsmaterialet i fornminnene for ufaglig utgravning. Senere er fornminnene som landskapselement også erkjent som et viktig aspekt. Dette kommer til uttrykk i kulturminneloven av 1978 § 21 der det slås fast at departementet kan frede et område rundt selve fornminnet så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av det i landskapet. Loven av 1978 ble utvidet til også å gjelde samiske kulturminner eldre enn 100 år.

Alle former for jordbruks- og utbyggingsaktivitet har gjennom tidene ført til at svært mange fornminner er skadet eller fjernet. På tross av et stadig oppdatert lovverk har dette også i stor grad skjedd etter 1905. En gjennomgang av det registrerte fornminnematerialet i 19 vestlandskommuner viste at 21% av gravminnene var forsvunnet i løpet av de siste 25 år (Indreliid 1990). En lignende undersøkelse av fem kommuner på Øst- og Sørlandet viser at årlig gikk i gjennomsnitt 0,4% av gravminnene tapt i perioden 1916-1978 (Larsen 1990). I perioden 1997 til 1999 utførte NIKU på bestilling fra Riksantikvaren kontrollregistreringer av automatisk fredede kulturminner i seks kommuner. I disse prosjektene ble det fokusert på desimeringshastigheten for fornminnene i forskjellige deler av landet. Resultatet av kontrollregistreringene for disse kommunene viser en årlig desimering som varierer fra 0,16 til 0,44% i kontrollperioden (Fasteland 1999, Holm-Olsen 1998, Haavaldsen 2000, Sollund 1997, Støren Binns 1998 og 2000).

I miljøovervåkningsammenheng ønsker Riksantikvaren å videreføre slike kontrollregistreringer, men i en noe annen form. I prosjektet skal 16 modellkommuner overvåkes med tanke på desimering av kulturminner og kulturmiljøer. Arbeidet er beregnet å pågå i fire år.

2 Bakgrunn

Undersøkelsen er utført på bestilling fra Riksantikvaren, Statsbudsjettet 2000, kapittel 1429, Post 21, Tjenester Registerutvikling. I Riksantikvarens bestilling heter det:

«Prosjektet Kontrollregistreringer ble igangsatt i 1997 med fokusering på desimeringshastigheten for automatisk fredete kulturminner. Seks kommuner er blitt kontrollert. Dette prosjektet ble avsluttet i 1999. Som en del av miljøovervåkingen ønsker RA å videreføre kontrollregistreringene i en noe endret form. Utgangspunktet er at det gjennom en 4-års periode skal velges 16 modellkommuner som skal overvåkes med tanke på desimering av kulturminner og kulturmiljøer. Utvalget av modellkommuner gjøres av RA ut fra et sett kriterier:

1. Arealis-kommuner danner grunnlag for utvalgelse.
2. Kulturminnene i de utvalgte kommuner skal være godt dokumentert gjennom tidligere registreringer.
3. Kommunene skal ha et representativt utvalg av kulturminner. Med dette forstås det kulturminner knyttet både til innmark og utmarksområder.
4. Utvalget skal vise god representativ spredning med hensyn til næringsgrunnlag, geografisk spredning, kyst/innland og etnisk dimensjon.
5. Det skal benyttes DGPS ved kontroll. Dette punktet vektlegges sterkere fra nå av, ettersom kulturminner heretter primært skal stedfestes ved koordinater.

6. Det skal gjøres en kvalitetsvurdering av de tidligere registreringsopplysningene.
7. Vurdering av hvorvidt årsaker til skading/fjerning av et kulturminne er av ny dato, samt årsaken(e) til skader/fjerning.»

Og videre:

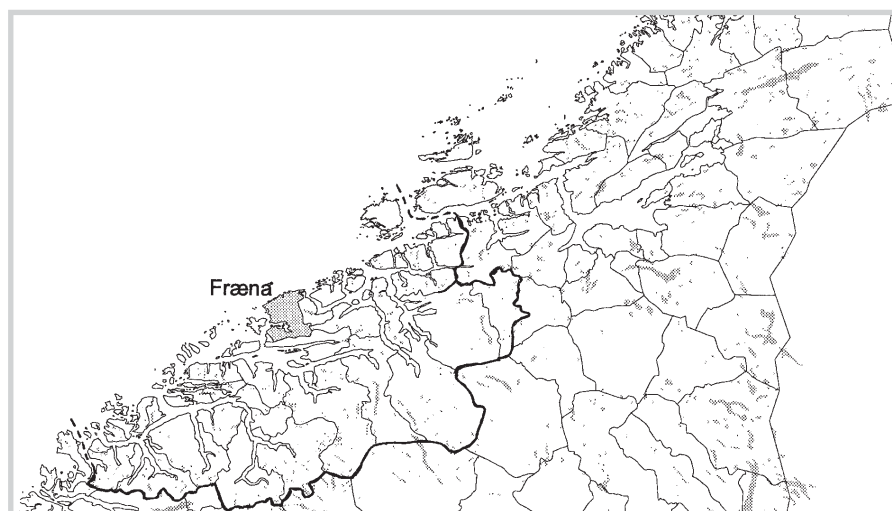
« De utvalgte modellkommunene for 2000 som er aktuelle for kontrollregistrering er:

- Kautokeino, Finnmark (innland, samisk, primærnæring, reinprodukter, stabilt folketall) 1978 førstegangsregistrert ØK.
- Fræna, Møre og Romsdal (kyst, primærnæring, industri, stabilt folketall) 1975/1976 førstegangsregistrert ØK.
- Nord-Aurdal, Oppland (innland, servicenæring, synkende folketall) 1972/1991 førstegangsregistrert ØK.»

2.1 Valg av område

Kontrollregistreringer i Midt-Norge er tidligere blitt utført i Trondheim kommune, Sør-Trøndelag (1997) og i Grong kommune, Nord-Trøndelag (1999). Disse representerer henholdsvis en folkerik fjordkommune og en mer grisgrendt innlandskommune. Som et supplement til disse to ble Fræna, Møre og Romsdal, valgt som kontrollkommune i 2000 (Fig 1).

Figur 1. Møre og Romsdal fylke med Fræna kommune

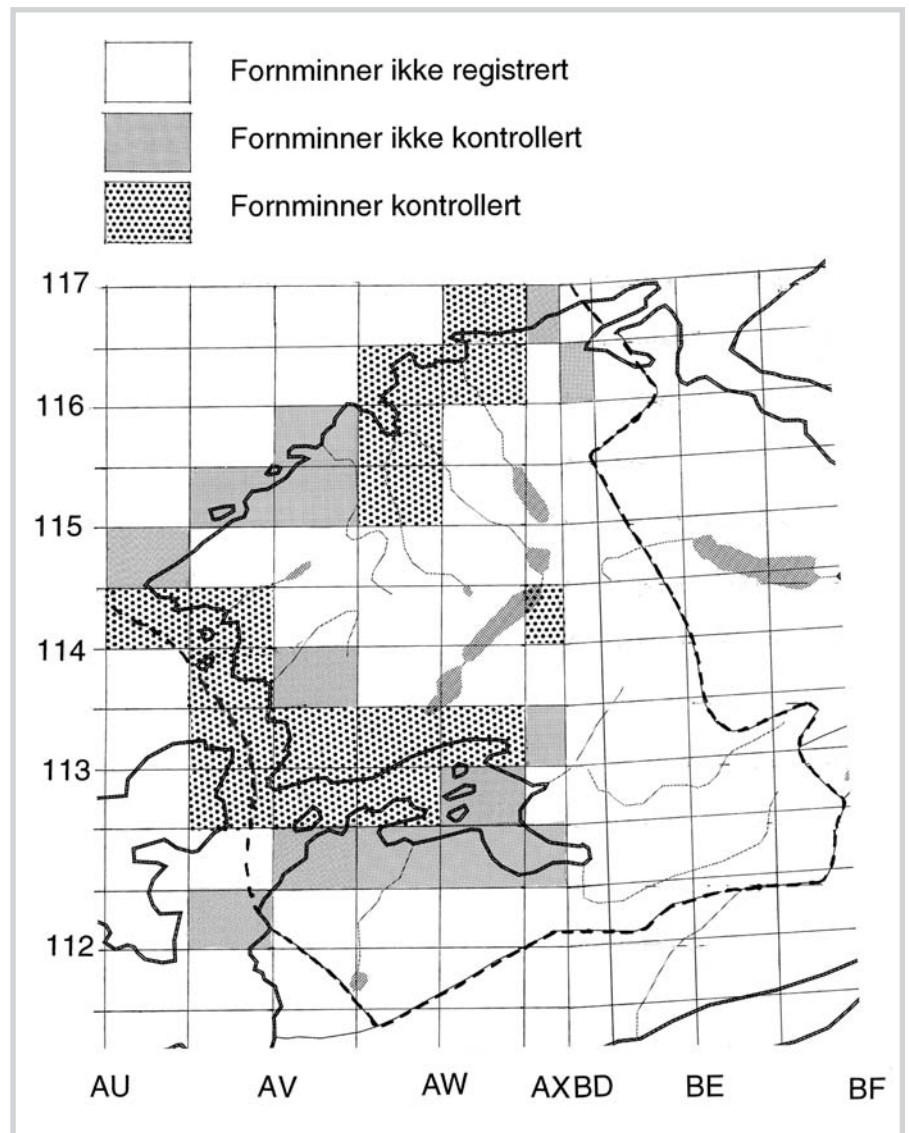
Dette er en kystkommune som dels har en tettstedsbefolkning, dels en mer gråsgrendt befolkning som har jordbruk og i noen grad fiske som sitt dominerende inntektsgrunnlag. I tillegg til at kommunen skiller seg fra Trondheim og Grong med hensyn til landskapstype og beliggenhet, folketetthet og næringsgrunnlag, ble Fræna valgt av følgende grunner:

- Kommunen er sammen med Molde kommune plukket ut som prøvekommuner i Arealis Møre og Romsdal
- Kommunen er tidligere registrert for kulturminner i forbindelse med Økonomisk kartverk (i 1975-76).
- I forbindelse med rapportutgivelsen i 1976 ble det sendt rekommandert brev til alle grunneiere av eiendommer der det var registrert faste fornminner, med opplysninger om fornminnene og med fredningsvedtekter vedlagt.
- Kommunen har et representativt utvalg av synlige fornminner mht beliggenhet i innmark og utmark. Innenfor kommunen er det registrert legalfredete kulturminner i jordbruksområder, i kystsonen og i tettstedsområder.
- Det er ikke foretatt systematisk kontroll av fornminnene i området etter registreringstidspunktet.
- Fræna er en kommune i sterk vekst, og det er et forvaltningsmessig behov for å ajourføre fornminnebestanden og kontrollere kartavmerkingene i kommunen.

2.2 Registreringsområdet og omfanget av registreringen i 1975-76

Fræna svarer til sognene Indre Fræna og Vågøy i Fræna prestegjeld og sognene Bud og Hustad i Bud prestegjeld i Molde domprosti. Den nåværende kommunen dekker et areal på 368 km², hvorav 47 km² er jordbruksareal og 73 km² er produktiv skog. Primærnæringene i kommunen, jordbruk, skogbruk, fiske og fangst opptar ca 24% av den yrkesaktive befolkningen i kommunen (pr 1980).

Kommunen er i sin helhet dekket av økonomisk kartverk (se kartoversikt **fig. 2**). Ved kartleggingen i 1975-76 ble imidlertid arbeidet konsentrert om

Figur 2. Kartbladinnstillingen for Fræna kommune med markering av kontrollregistrerte og ikke kontrollregistrerte områder

de områdene hvor tidligere registreringer, arkivopplysninger og terreng viste at det var forhistorisk bosetning. Dette vil i praksis si kystområdene, men det ble også tatt stikkprøver i områder utenom disse (Stalsberg 1976). Med de midlene som var stilt til rådighet ved kontrollregistreringen lot det seg dessverre ikke gjøre å oppsøke samtlige registrerte fornminner. Av kartoversikten i fig. 2 fremgår fordelingen mellom kontrollregistrerte og ikke kontrollregistrerte områder. Fornminner som lå uveisomt til og som tilsynelatende var minst utsatt for inngrep ble nedprioritert.

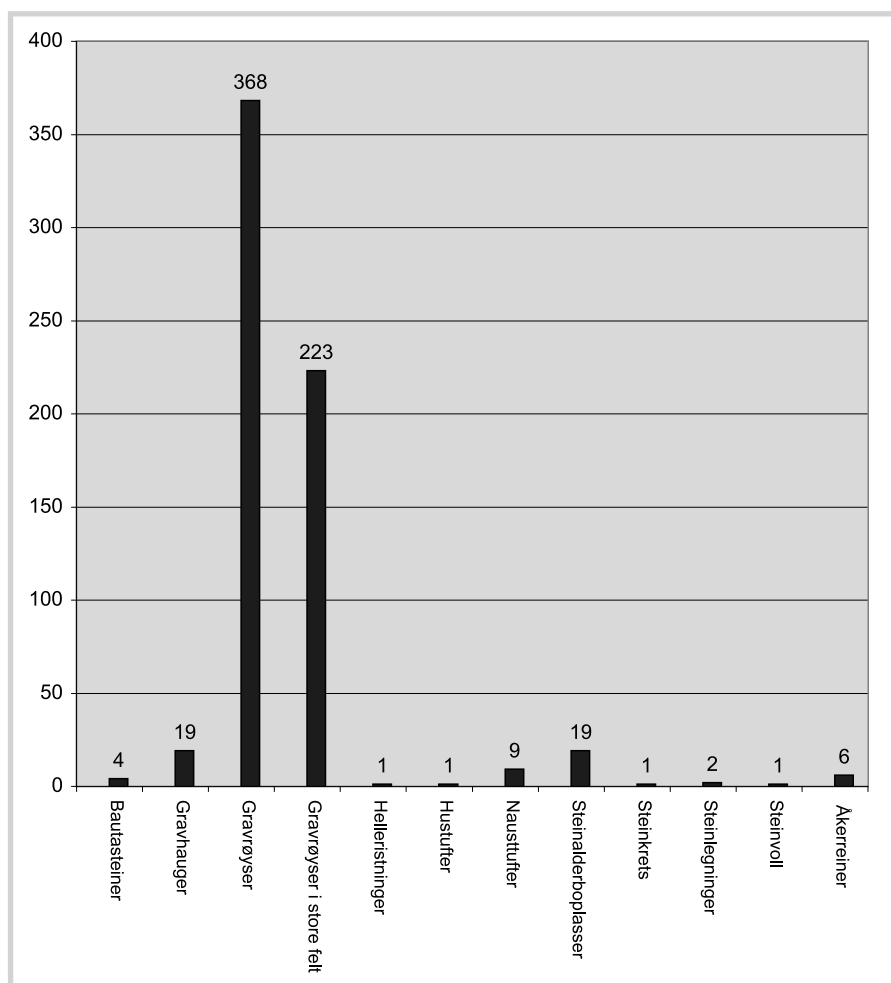
Til grunn for registreringsarbeidet i 1975-76 lå i hovedsak registreringer utført av Vitenskapsmuseets kontaktmann Nils Parelus (1963, 1968 og 1972), i tillegg til opplysninger i topografisk arkiv ved Vitenskapsmuseet i Trondheim.

Da registreringene i Fræna kommune ble foretatt, var Lov om fornminne av 29. juni 1951 gjeldende lov. Eksempelsamlingen i denne lovens § 2 viser hvilke fornminner som var underlagt en automatisk fredning. Dette var i første rekke fornminner som man med sikkerhet kunne datere til «gamletida og mellomalderen», slik som gravminner, helleristninger, hus- og nausttuffer. Det var først ved Lov om kulturminner av 9. juni 1978 at typiske utmarksminner som jernvinneanlegg, kullgroper og fangstgroper ble inkludert i eksempelsamlingen over fredete faste fornminner. Dermed ble de bare i begrenset grad tatt med i ØK-registreringene og da bare som X-

markeringer (ikke fredningsverdige). Ikke synlige fornminner som f. eks. boplasser og tilholdssteder fra steinalderen led ofte samme skjebne. Ved fornminneregistreringen i Fræna ble imidlertid steinalderboplasser gitt en R-markering på ØK-kartet, og fikk status som automatisk fredet kulturminne på linje med faste synlige kulturminner fra førreformatorisk tid. Utvalget av R-registrerte kulturminnetyper i Fræna er derfor noe bedre enn gjennomsnittet på denne tiden, men også her er det gravanleggene som tallmessig dominerer.

De fornminnene som fikk fredningsstatus ved fornminneregistreringen i Fræna i 1975-76 er vist nedenfor (**fig. 3**). Av praktiske grunner er fire store gravfelt med et gjennomsnittlig antall på 50-60 gravrøyser håndtert for seg. De er gitt samlebeskrivelser i registreringsrapporten.

Figur 3. Fredete faste fornminner som ble registrert i 1975-76, Fræna kommune, Møre og Romsdal, i alt 654 enkeltminner, der gravrøyser i særlig grad dominerer.

Registreringsrapporten for Fræna kommune inneholder opplysninger om 659 faste fornminner. Disse fordeles seg på 207 lokaliteter. I tillegg inneholder den 31 X-registreringer med til sammen omkring 54 enkeltobjekter. Av disse ville rundt 20 vært markert med rune-R i dag.

Fornminneregistreringen ble utført i regi av DKNVS Museet (i dag Vitenskapsmuseet, NTNU) som i 1971 overtok registreringsansvaret fra «De arkeologiske museers registreringstjeneste» - DAMR. Disse hadde et nasjonalt registreringsansvar fra starten i 1965. Registreringsarbeidet fant hovedsakelig sted i løpet av sommeren 1975 med etterregistrering og kontroll i 1976. Avmerkingene ble utført på flyfoto i målestokk 1:15 000 med stereodekning. Registreringsrapporten ble publisert i 1976: Fræna. Topografisk-arkeologisk registrering 1975-1976. Funn og fornminner i Møre og Romsdal 1 (Stalsberg (red.) 1976).

I forbindelse med kontrollregistreringen i 2000 ble 258 R-registrerte

enkeltninner fordelt på 114 lokaliteter oppsøkt. I tillegg ble tre større gravfelt med til sammen 192 enkeltminner kontrollert (Id nr7188, 7191 og 7159). For disse tre foreligger kun samlebeskrivelser, slik at det her ikke har vært mulig å foreta direkte sammenligninger med dagens situasjon. Med unntak av fem enkeltminner er derfor gravanleggene på disse feltene ikke tatt med i talloversikten bak i heftet. I hovedsak er imidlertid tilstanden uendret for disse fornminnene, slik at de er regnet med i tilstandsrapporten. Samlet er dermed 445 fornminner, dvs ca 69% av fornminnebestanden i kommunen kontrollert.

2.3 Metode

Til bruk under kontrollregistreringen i Fræna ble det brukt overvåkings-skjema som blant annet inneholder felt for fornminnets status og tilstand samt årsak til en evt. endret tilstand. På skjemaet er også oppført rubrikk for arealbruk og for merknader vedrørende skjøtsel, kontakt med vernemyndighet i tilfelle inngrep, grad av informasjon til grunneier etc.

Flybilder i målestokk 1:15 000 (serie 1811), kartavmerkinger på ØK og den trykte registreringsrapporten var grunnlaget for kontrollen. Fornminnene ble oppsøkt med tanke på endringer som har skjedd på og rundt fornminnene etter at førstegangsregistreringen ble utført. Det ble også vurdert i hvilken grad det enkelte fornminnet ut fra beskrivelse og kartavmerking var lett gjenfinnbart, og om orienteringsoppgavene var korrekt angitt. I denne sammenheng ble det også kontrollert om avmerkingen av fornminnene på flyfoto samt om overføringen fra flyfoto til ØK-kart var korrekt utført.

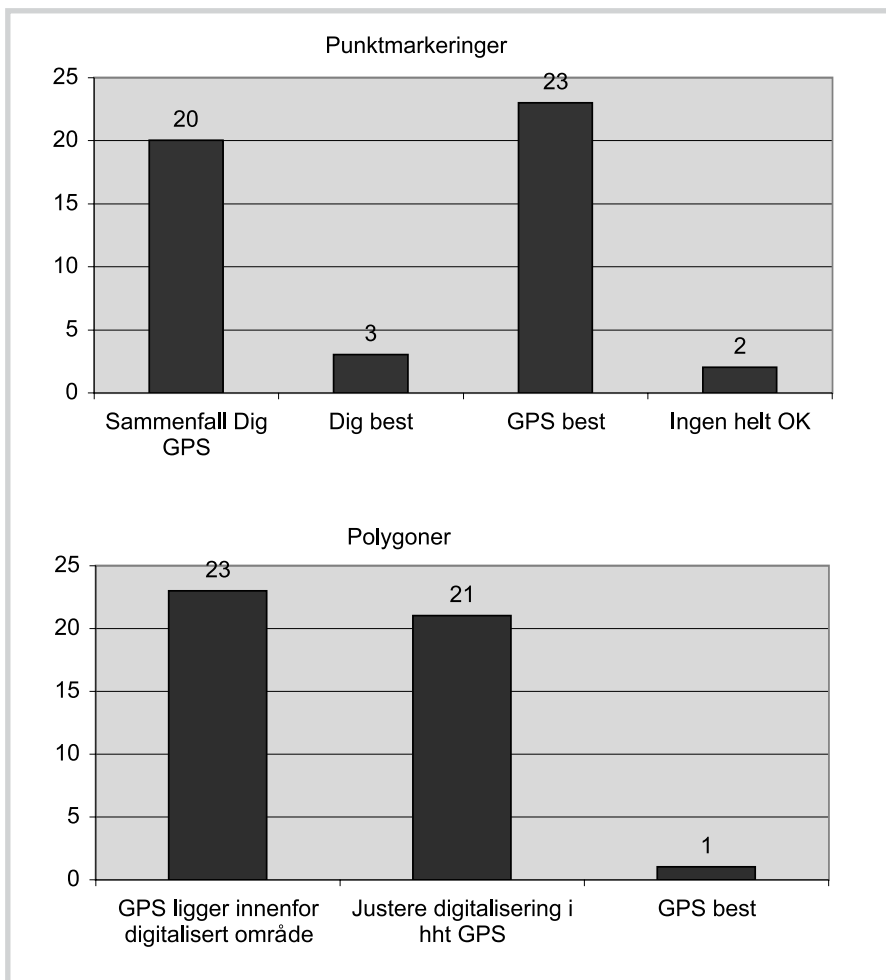
I sin bestilling ber Riksantikvaren om at GPS skal benyttes ved kontrollregistreringen. Med visse unntak ble samtlige kontrollregistrerte lokaliteter innmålt. Forut for dette arbeidet var imidlertid Frænas fornminner digitalisert på rastrede ØK-kart i kartdataprogrammet Arc View. Slik foreligger det to uavhengige datasett for de kontrollregistrerte fornminnene.

Dette ga en mulighet til, i samarbeid med Statens Kartverk Møre og Romsdal, å sammenlikne disse to metodene, og til å vurdere nøyaktighetsgraden til GPS-instrumentet etter at amerikanerne 1. mai 2000 fjernet de innlagte forstyrrelsene til GPS. Disse hadde inntil da skapt en unøyaktighet på ± 100 m dersom en ikke brukte DGPS. Instrumentet som er brukt er en Garmin GPS 12/12XL. I denne testen er 93 digitaliserte avmerkinger sammenliknet med GPS-målinger, hvorav 48 er punktavmerkinger og 45 polygoner. Polygonene lar seg ikke helt direkte sammenlikne siden det stort sett kun ble foretatt fra en til tre GPS-målinger på hvert polygon. Likevel ser vi om GPS-målingene faller innenfor eller utenfor de digitaliserte polygonene, og i hvilken grad det er påkrevet med justeringer av disse polygonene.

Av resultatene, vist i **figur 4** nedenfor, kan man konkludere at GPS gir sammenfallende målinger for 89,7% av de punktmålte markeringene og

for 100% av de polygonmålte markeringene, i forhold til den ordinære digitaliseringen, der tilsvarende prosentfordeling blir 47,9 for punkt og 53% for polygoner. Større eller mindre justeringer av polygonene må gjøres i 47% av tilfellene, men stort sett benyttes den ordinære digitaliseringen her, siden det i de fleste tilfellene er foretatt for få GPS-målinger på hvert polygon. Her kan man si at de to målemetodene supplerer hverandre. Det er gjort en beregning på hvor store avvikene er for 15 av de digitaliserte lokalitetene som viste feilavmerkinger og de tilsvarende GPS-målingene. Disse varierte mellom 18 og 0,8 m, og for sju av målingene var avviket under 5 m, noe som må sies å være akseptabelt i forhold til det arealet som kartfestes, som vanligvis ligger på mellom 15 og 30 m². For de øvrige åtte hadde avvikene et gjennomsnitt på 8,6 m. Ut fra dette er jo digitalisering på grunnlag av flyfotoavmerkinger en akseptabel metode, forutsatt at avmerkingen på flyfotoet gjøres korrekt.

Ved bruk av GPS kan det også forekomme avvik, særlig i situasjoner med dårlig sikt, det være seg innunder høye fjell, i tett skog eller ved tett skydekke. Slik sett bør målingene alltid testes mot kart, skisser og beskrivelser, slik at man ikke risikerer å havne på gal side av gårdsveier, eiendomsgrenser, bekke- og elvefar med videre. Sammenlikningen her viser likevel klart at GPS fungerer godt og bør betraktes som et nødvendig hjelpemiddel ved kartfestingen av kulturminner.

Figur 4. Diagrammer som viser utfallet av sammenlikning mellom kartavmerkinger foretatt for punkter og polygoner ved ordinær digitalisering og ved GPS-innmålinger.

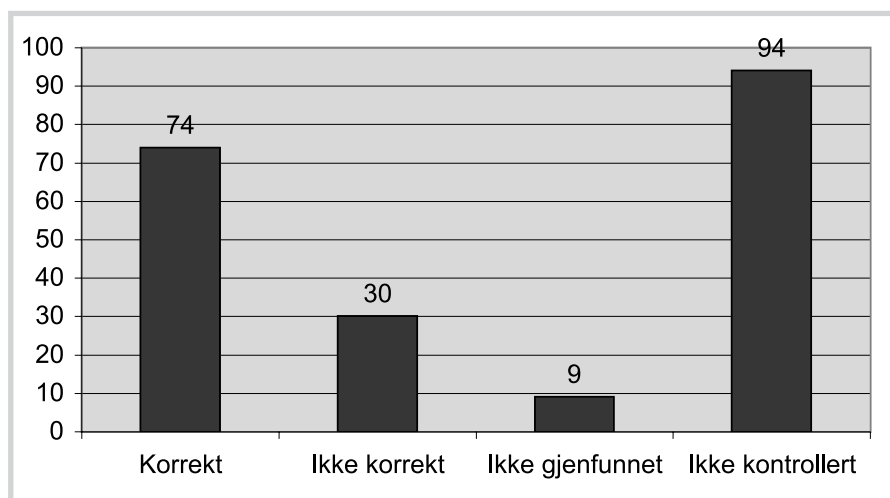
3 Kvalitetsvurdering av ØK-registreringen i 1975-76

Registrering av automatisk fredete kulturminner for det økonomiske kartverket manifesterer seg i to ulike informasjonssystemer. På økonomisk kartverk er R-symbolet sammen med avmerkingen uttrykk for lokaliseringen, og i Fornminneregisteret beskrives fornminnets art og utseende samt terrenget rundt fornminnet. For at registreringen skal betegnes som god, slik at forvaltningsmyndighetene kan ha nytte av den, må det være en forutsetning at det registrerte objektet kan gjenfinnes på grunnlag av kartavmerkingen. I tillegg må verbalbeskrivelsen gi tilstrekkelig informasjon om fornminnet og terrenget rundt til at den i seg selv skal kunne brukes til identifisering og gjenfinning av det registrerte objektet. Orienteringsoppgavene angir avstand og retning til to identifiserbare fastpunkter i nærheten til det kartfestede objektet. I denne sammenhengen er derfor følgende forhold vurdert i forbindelse med gjenfinningsaspektet:

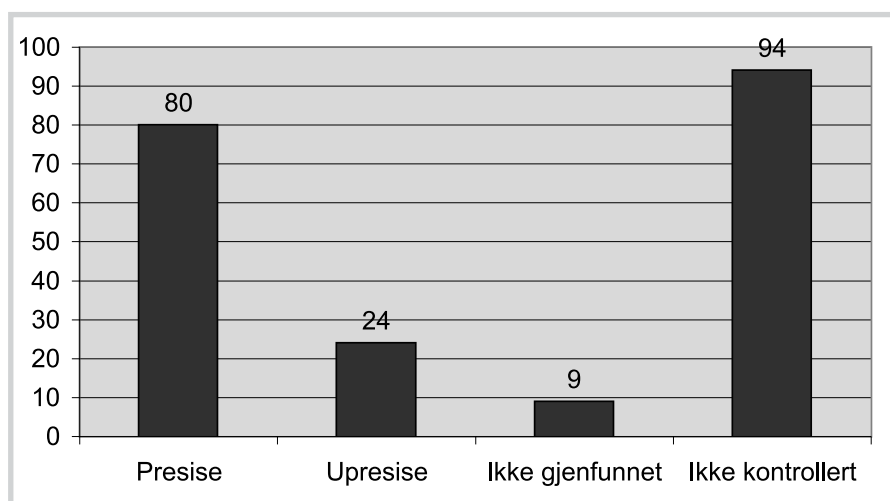
- Kartavmerkingen: korrekt - ikke korrekt avmerking
- Verbalbeskrivelsen:
 - a) Orienteringsoppgavene presise - upresise.
 - b) Fornminnet lett - ikke lett gjenfinnbart ut fra fornminne- og terrengbeskrivelsen

Resultatet av disse vurderingene er vist i **figurene 5-7**. Punktene 1 og 2a er vurdert i forhold til lokaliteter (R-registreringer), mens vurdering av gjenfinnbarhet er vurdert i forhold til enkeltminner.

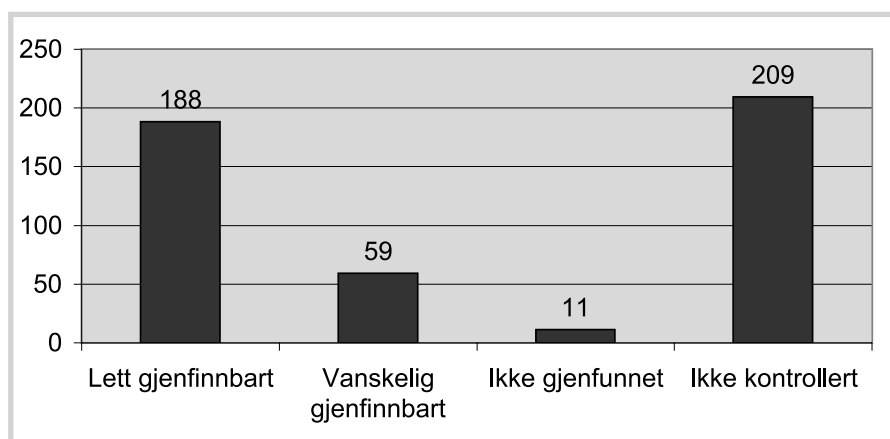
I følge den praksis som ble fulgt i registreringsarbeidet frem til omkring 1980, skulle fornminnene beskrives enkeltvis dersom det lå mindre enn fem fornminner samlet på en lokalitet. Men i grupperinger som besto av fem eller flere fornminner skulle det lages en samlet beskrivelse med maksimums og minimumsmål på fornminnene, generell beskrivelse av vegetasjon, skadeomfang, etc. På denne måten er det vanskeligere å identifisere enkeltminnene i slike

Figur 5. Korrekt - ikke korrekt kartavmerking

Figur 6. Orienteringsoppgaver presise – upresise

Figur 7. Fornminnet lett – vanskelig gjenfinnbart

større grupperinger, noe som kan skape problemer mht gjenfinning og kontroll. Det er delvis gjort slik ved Frænaregistreringen, og slike grupperinger (som til sammen omfatter 187 enkeltminner) er derfor ikke tatt med i vurderingen av gjenfinnbarhet. De fleste fornminnene er imidlertid beskrevet enkeltvis, og for mange av disse er det dessuten laget kartskisser. Årsaken til vanskeligheter med gjenfinning skyldtes i hovedsak vegetasjonsendringer. Der det før 24 år siden var åpent lende kunne det i dag være tett kratt eller skog, og omvendt. Det er også tydelig at det er blitt fuktigere på disse årene med forsumpning og tilgroing som fullstendig skjuler slike fornminner som lave gravanlegg eller åpne steinalderbo-

plasser. Dette gjør at korrekt og nøyaktig bruk av GPS er et viktig hjelpemiddel. Av de 445 enkeltminnene som ble kontrollregistrert, var det (bortsett fra dem som påviselig var fjernet) ni som ikke ble gjenfunnet.

Hva angår eldre opplysninger fra topografisk arkiv og funnregisteret, synes det som disse er blitt sjekket og lokalisert i den grad det var mulig. Kvaliteten på registreringsarbeidet gir seg også utslag i at det ble innhentet ny kunnskap. Ca 30% av det registrerte materialet var ikke offentlig kjent forut for registreringen, og når vi også tar med X-avmerkningene, viser det seg at det nyregistrerte materialet inneholder flere fornminnetyper enn dem som var kjent i området

tidligere, og at antallet av andre typer fornminner enn gravminner er forholdsmessig høyere. Her ligger andelen på ca 29% mot det tidligere kjente materialet, der denne andelen kun utgjorde ca 4,5%.

Konklusjon

Registreringen fra 1975-76 gir inntrykk av å ha vært tilfredsstillende og omsorgsfullt utført. Avvikene ved kartavmerkingen er ikke store, og selv om orienteringsoppgavene i en del tilfeller har vært lite presise, har fornminnene stort sett latt seg gjenfinne. Årsaken til vanskeligheter med gjenfinning var i stor grad vegetasjonsendringer i løpet av perioden 1976-2000.

4 Resultat av kontrollregistreringen i 2000

4.1 Tilstandsending i perioden 1976-2000

I 1975-76 var det 654 enkeltminner som fikk status som automatisk fredete kulturminner i Fræna kommune. Av disse er 445 blitt kontrollert, hvorav 187 enkeltminner inngår i samlebeskrivelser. Ved en sammenligning mellom dagens situasjon og beskrivelsen av fornminnene fra 1976 viser det seg at 339 av de kontrollerte fornminnene ikke har vært utsatt for tiltak av noen art som kommer i konflikt med kulturminneloven i løpet av denne tiden. De fleste er riktignok skadet, men skaden var utført før 1976. Imidlertid er 106 fornminner på en eller annen måte berørt av inngrep som har funnet sted i perioden 1976-2000. Av disse er 12 fornminner fjernet, 41 er skadet og minst 44 fornminner er sterkt nedgrodd. Nedgroing som dels skyldes bruksendringer i jordbruket, dels klimaendringer, kan ikke direkte karakteriseres som skader siden fornminnet fortsatt er intakt. Likevel er dette forhold som bidrar til å usynliggjøre og "spise opp" fornminnet. Videre er det ni fornminner som ikke har latt seg gjenfinne. Det ene av disse kan være fjernet, mens de åtte andre ligger samlet i

et myrlendt område og er såpass nedgrodd at de ikke har latt seg identifisere (**fig 8**).

4.2 Arten av inngrep i perioden 1976-2000

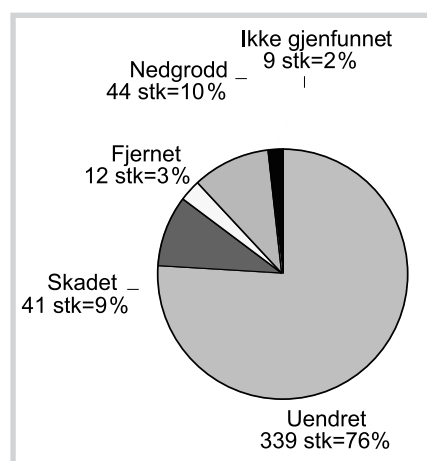
Diagrammet nedenfor (**Fig. 9**) viser hvilke typer inngrep som den kontrol-

lerte delen av fornminnebestanden er blitt utsatt for. Skadeomfanget dominerer i forhold til omfanget av fjernede fornminner.

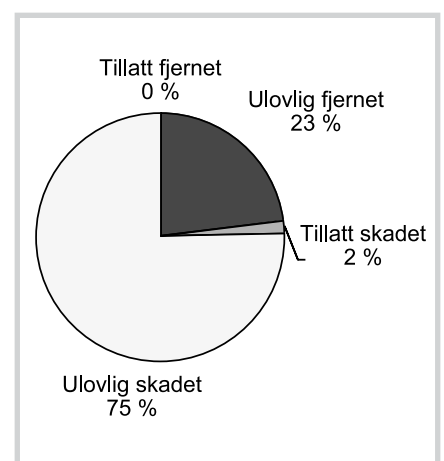
Fornminnet fjernet

Kontrollen viser at i alt 12 fornminner er fjernet. Av disse er samtlige fjernet uten forutgående frigiving og undersøkelse (jfr. kulturminneloven §3 og §8).

Figur 8. Status etter 24 år for de kontrollerte fornminnene i Fræna kommune, Møre og Romsdal. Av 445 fornminner er tilstanden for 339 enkeltminner fortsatt uendret. 106 fornminner er på en eller annen måte blitt berørt.

Figur 9. Arten av inngrep påført de kontrollerte fornminnene i Fræna kommune i perioden 1976-2000, i alt er 53 enkeltminner berørt.

Tiltak i fornminnet (skader)

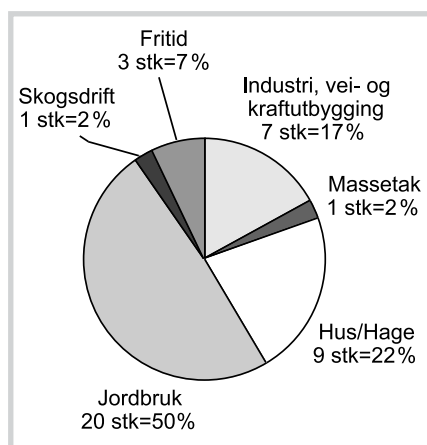
Ulovlige tiltak i fornminnet inkluderer alle typer inngrep som er egnet til å skade, flytte, forandre eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner (jfr. kulturminneloven §3). Denne gruppen omfatter flest fornminner, og i alt er det 41 som er blitt utsatt for tiltak som har ført til direkte skade. Av disse er det bare i ett tilfelle at skaden er påført etter søknad om dispensasjon fra kulturminneloven og under faglig tilsyn. Skadene består i at deler av fornminnene er fjernet, fornminnene har fått slitaseskader, de kan være til dels utjevnet, blitt tildekket eller omrotet, flyttet eller forstyrret på annen måte; ved grøftegraving, byggevirkosomhet e.a.

4.3 Årsakene til endring i fornminnenes tilstand i perioden 1976-2000

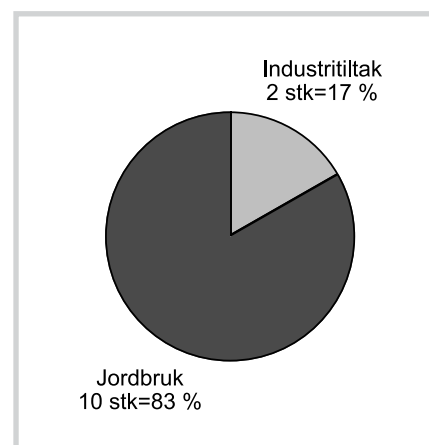
Av diagrammene i **fig 10 og 11** fremgår hva som er de viktigste årsakene til at fornminnene er henholdsvis skadet og fjernet. Som en vil se, er årsakene knyttet til skadeverk flere og mer sammensatt enn de årsakene som er knyttet til full fjerning av fornminnene.

Dyrking og husdyrhold

Det er disse aktivitetene som er den mest dominerende årsaken til desimring av fornminnebestanden i Fræna kommune. Av de kontrollerte fornminnene er 20 skadet og ti fjernet i forbindelse med jordbruk og husdyrhold i løpet av de siste 24 år. Dette henger naturlig sammen med at jordbruksbosetningen i jernalderen var lokalisert på de samme stedene som der det drives jordbruk i dag - på den tørrlendte strandflaten langs vest og sydkysten i kommunen, og jordbruk er dessuten en arealkrevende virksomhet. Nydyrking og generell gårdsdrift er den viktigste årsaken til at fornminnene fjernes, mens husdyrhold og beiteslitasje er den største årsaken med hensyn til skader. Økt fuktighet i jordsmonnet, tyngre kyr og mer begrenset beiteareal bidrar til at vegetasjonsdekket i større grad slites opp, og jordsmonnet eroderes og forflyttes. Tildekking, enten av rydningsmasser som stein og røtter eller av ulike former for avfall er også noe som lett kan inntreffe i forbindelse med gårdsdrift. (**Fig 12 og 13**).

Figur 10. Tiltak som har forårsaket skadeverk på fornminner i perioden 1976-2000, i alt 41 av 339 enkeltminner. Fræna kommune, Møre og Romsdal.

Figur 11. Tiltak som har forårsaket fjerning av fornminner i perioden 1976-2000, i alt 12 av 445 enkeltminner. Fræna kommune, Møre og Romsdal.

Figur 12. Av en ansamling på fem gravrøyer er to fjernet ved dyrking, en tredje er tildekket med rydningsstein (fra de fjernede røyserne) samt av et grensegjerde, mens de to siste (bak trærne) er totalt overgrodd av høymule, grunnet bruksendring (ld nr 7229). Foto: Kari Støren Binns, 2000.

Figur 13. Gravrøys nedslitt i den ene siden, forårsaket av beitende kyr (ld nr 7010). Foto: Kari Støren Binns, 2000.

Industri-, vei- og kraftutbygging

Innenfor dette feltet har det skjedd mye i kommunen i den aktuelle perioden. Likevel er bare ni fornminner berørt av slik virksomhet. To fornminner er fjernet, det ene ved utvidelse av et større bedriftsanlegg (fig 14), det andre i forbindelse med veianlegg (fig 15). Videre er sju fornminner skadet. For to fornminner (to nausttuffer) har dette skjedd i forbindelse med vei og parkeringsplass til ulike slags næringsbygg, tre fornminner er skadet i forbindelse med anlegg av lys- og kraftledningsstolper mens ett sannsynligvis er skadet ved utbedring av fylkesvei.

Husbygging og hageanlegg

Det har skjedd en omfattende boligutbygging på Fræna siden fornminneregistreringen fant sted, og ikke minst etter at det ble laget tunnel gjennom fjellet Tusten, noe som har forkortet veien til Molde med flere kilometer.

Denne årsaksgruppen omfatter inngrep som kan relateres til bebyggelse, adkomstveier, avfallsdeponering, grensemarkeringer samt opparbeiding og skjøtsel av hager. Ni fornminner er berørt, men ingen er blitt fjernet. Forstyrrende innslag som hundehus, brønnhus, garasje, uthus og tørkestativ på eller rett ved de berørte fornminnene har virket skadelig og gjør dem lite kjennelige som anlegg fra forhistorisk tid.

Fritidstiltak

Denne typen tiltak kommer som nummer fire i rekken av årsaker som reduserer fornminnebestanden. Dette dreier seg om slitasje og brudd på 5 meter sonen i forbindelse med campingplasser og hytteanlegg. Til denne kategorien regnes også deponering av avfall, som en tidligere utgravd grop sentralt i en gravhaug er blitt brukt til. Det er bare tre fornminner som er forstyrret på denne måten, inngrepene er ikke omfattende, og ingen fornminner er fjernet.

Massetak og skogsdrift

Disse gruppene har forårsaket skadeverk i tilknytning til kun et par fornminner. Det ene fornminnet, en gravrøys, ligger bare 1 meter fra kanten på et grustak, slik at vi der har et brudd på 5 meters sonen. Uttak av grus her har videre bidratt til fjern-

Figur 14. Gravrøys fjernet for å gi plass til aktiviteter tilknyttet et større industrianlegg. Røysa befant seg omtrent der Moelvenbrakka står plassert (Id nr 7048). Foto: Kari Støren Binns, 2000.

Figur 15. Inngrep i en steinalderboplass for å gi adkomst til næringsbygg med parkeringsplass (Id nr 7129). Foto: Kari Støren Binns, 2000.

ing av et ukjent antall små røyer, men det er uvisst om disse var førreformatoriske og dermed fredningsverdige. I forbindelse med massetak kan også nevnes at et større steinbrudd er i ferd med å spise seg innover mot en gravrøys, men denne er foreløpig ikke direkte truet. Det andre fornminnet som er påført skadeverk er en gravhaug som er gjort helt utilgjengelig og usynlig pga tett granplanting. Rot-

vekst og hugst kan forstyrre konstruktive elementer i gravanlegget.

Naturfaktorer

Fornminnene kan også utsettes for naturlig nedbrytning, og dette er som tidligere nevnt tilfellet for mange av fornminnene i Fræna. De gror ned grunnet fuktigere klima og bruksendringer i jordbruket. I Fræna gjelder dette for minst 44 av de kontrollregis-

trerte fornminnene. Av samme grunn er åtte fornminner ikke gjenfunnet.

Konklusjon

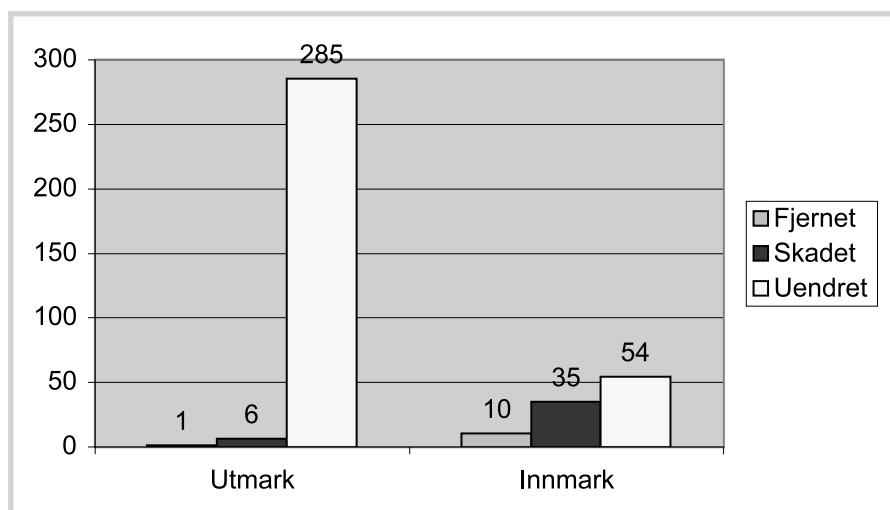
I løpet av perioden 1976-2000 er 12 fornminner fjernet, ti i forbindelse med jordbruk og to i forbindelse med tiltak tilknyttet industriltak og energioverføringer. Førtien fornminner er påført skade. Tyve av disse er fremkommet i forbindelse med jordbruk og sju i sammenheng med industriforetak, vei og energioverføringer, mens ni fornminner er skadet ved aktiviteter tilknyttet hus og hage. De øvrige årsaksfaktorene fritid, massetak og skogsdrift er årsaker som i andre områder kan gi store utslag, men i Fræna fremviser de en meget lav statistikk med skadeverk forvoldt kun på fem fornminner til sammen. Naturfaktorer som gjengroing og forsumping er derimot forhold som har fått en merkbar effekt på fornminnebestanden og utgjør mer enn de andre skadefaktorene til sammen. Disse fornminnene ligger for såvidt intakt og er kanskje til og med mer beskyttet, men faren er at de "spises opp", forsvinner og glemmes helt. Ingen av de fjernede fornminnene er forskriftsmessig friggitt og underlagt fagmessig utgravning. Faglig tilsyn er foretatt kun i forbindelse med grøfting gjennom en steinalderlokalitet nær en campingplass.

Jordbruket utgjør fortsatt den største trusselen mot fornminnebestanden, men aktiviteter som industri, vei og boligbygging er etter hvert i ferd med å gjøre seg mer gjeldende.

5 Tilstandsrapport for fornminnene i Fræna kommune

5.1 Fornminnenes tilstand i 1976

Som nevnt innledningsvis var Nils Parelius' registreringer på 1960-tallet et godt utgangspunkt for registreringen i 1975-76, i tillegg til opplysninger i Vitenskapsmuseets topografiske arkiv. På dette grunnlaget, samt ut fra informasjon innhentet fra lo-

Figur 16. Digagram som viser skadeomfang for fornminner som ligger i utmark og innmark.

4.4 Omfang av skader på fornminner i innmark og utmark

En oppstilling av de fornminnene som ble kontrollert i 2000 viser grovt sett at 149 ligger i utmark og 109 i innmark. Tar vi med antallet graver i de tre store gravfeltene som fikk en samlebeskrivelse i 1976, og som derfor ikke er med i oversiktslisten bak i heftet, blir fordelingen mellom utmark og innmark henholdsvis 336 og 109.

Av diagrammet i **fig. 16** fremgår at det er en vesentlig større andel fornminner i innmark som er blitt berørt av tiltak i forhold til dem som ligger i utmark. I prosent utgjør dette at ca 41% av den kontrollerte fornminnebestanden i innmarksområder er berørt

av tiltak, mens bare noe over 2% er berørt av tiltak i utmarksområder. I innmark er det fjernet ti ganger så mange fornminner som i utmark. Av skadeverk er omfanget bortimot seks ganger større i innmark enn i utmark.

Konklusjon

Årsakene til reduksjon og forringelse av fornminnebestanden i Fræna kommune har for det aller meste å gjøre med tiltak i innmark. Dette er tiltak som først og fremst er knyttet til dyrking og husdyrhold, der godt over halvparten av inngrepene skyldes slik virksomhet. I utmark er tapene så få at det er lite relevant å trekke frem noen bestemte årsaksforhold.

kale kilder under registreringsarbeidet, var det mulig å få en god oversikt over fornminnebestanden og av desimeringsgraden for fornminnene ved registreringstidspunktet.

Ved registreringen ble det kartfestet og dokumentert at 55 fornminner var fjernet. Dette gir et største antall på i alt 709 kjente fornminner i kommunen, og dette er nok et minimumstall.

Det er vel kjent at de store omleggingene i jordbruket på 1800-tallet medførte merkbare tap i fornminnebestanden. Det skjedde nok også på Fræna, og det er nok ikke alt av dette som er nedskrevet eller husket.

Når vi unntar de 187 enkeltminnene som inngår i samlebeskrivelsene for tre større gravfelt der tilstanden for hvert enkelt fornminne ikke er presi-

sert (men hvor de fleste nok var skadet), fremgår det av registreringene i 1975-76 at 173 fornminner var uten synlige skader på registreringstidspunktet. De øvrige 294 var på en eller annen måte utsatt for skadelig virksomhet. Av disse var 284 gravanlegg. De fleste skadene på gravminnene er gjort i forbindelse med plyndring av sentralgraven, og de er beskrevet som utgravd, utkastet eller at de har en forsenkning i midtpartiet. På enkelte er det også gravd sjakter inn fra sidene. Slike inngrep kan være gjort allerede i tidlig historisk tid. Denne type inngrep kan vanskelig settes i forbindelse med bestemte tiltak. Steinalderboplassene er i alle de registrerte tilfellene steder der det er gjort funn fra steinalderen i forbindelse med jordarbeid. Slik sett kan samtlige av disse sies å være skadet og forstyrret på ulike vis, men så lenge direkte inngrep på slike lokaliteter ikke har funnet sted, regnes de i denne sammenhengen å være uskadet. Ved registreringene i 1975-76 var fire steinalderboplasser blitt utsatt for direkte inngrep som grøftegraving, anlegg av vei, idrettsplass osv og en var totalt tildekket av fyllmasser. Men 15 boplasser var fortsatt noen-

lunde intakt, dog utsatt for den type forstyrrelser som nydyrking, torvuttak o.l. medfører. Av andre fornminnetyper som nausttuffer og bautasteiner var åtte av 13 blitt utsatt for en eller annen form for inngrep.

5.2 Fornminnenes tilstand i 2000

I 2000 ble 409 av gravminnene kontrollregistrert, og av disse var 372 uendret i forhold til situasjonen i 1975-75. Ytterligere skade var påført 29, mens åtte var fjernet. Det ble foretatt kontroll av 16 steinalderboplasser, og for ni av disse var situasjonen uendret, seks var skadet og en fjernet. Av bautasteiner og nausttuffer ble henholdsvis en og åtte kontrollert i 2000. Bautasteinen var intakt, og det samme gjaldt fire nausttuffer, mens to var ytterligere skadet og to fjernet.

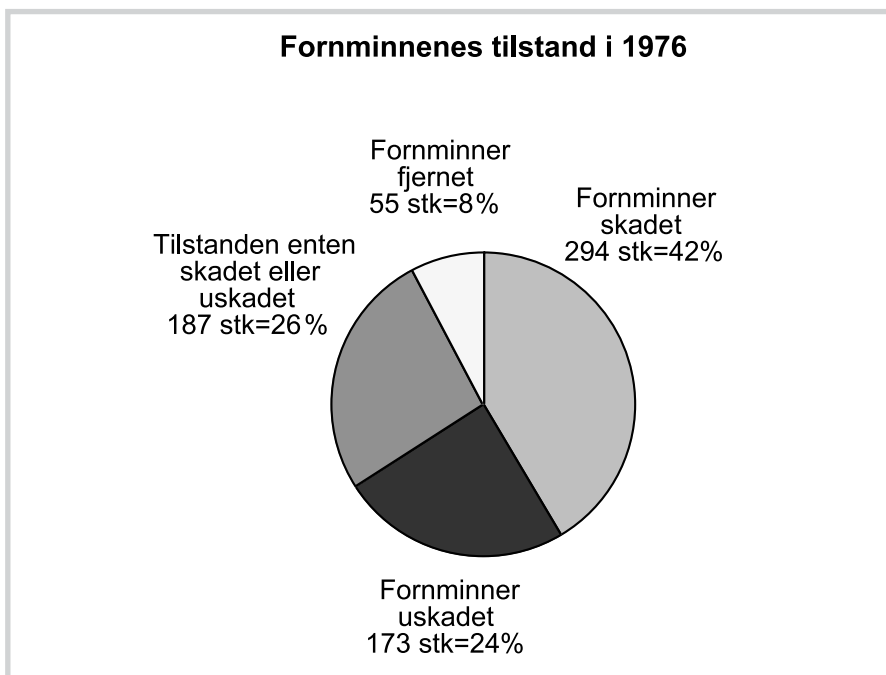
Sett under ett ble 58 av de 173 fornminnene som ble betegnet som urørt ved registreringene i 1975-76 kontrollregistrert i 2000. Av disse var 48 fortsatt uendret, mens ni var påført ny skade og to var fjernet. Av de resterende 481 fornminnene som allerede var skadet ved registreringene i 1975-76 ble 387 fornminner kontrollert. Av disse var 31 fornminner påført ytterligere skade og ti var fjernet.

Som det fremgår av figurene 8-10 var tilstanden for de 258 som kunne sammenliknes direkte med tilstanden i 1975-76 slik at 152 fornminner var uendret i forhold til situasjonen for 24 år siden, og 41 fornminner var blitt påført ny skade. Tolv fornminner var fjernet. Tilstanden for 187 gravminner i tre gravfelt syntes også i store trekk å være uendret i forhold til situasjonen i 1976 - de kan ha blitt noe mer skadet ved beiting og skogsdrift (et gravfelt med 142 graver lå delvis i et plantefelt for gran - etablert før 1975), og de er nok også til dels blitt mer tilgrodd. Sterkt tilgrodd var dessuten 44 fornminner, og ni fornminner kunne ikke gjenfinnes av samme grunn.

5.3 Sammenfatning

Vi kan anta at det var omkring midten av 1800-tallet ved omleggingen av jordbruket at direkte fjerning av fornminner fikk et mer merkbart omfang. Før den tid ble det også fjernet fornminner, men i hovedsak var det mest skadeverk fornminnene ble utsatt for. Vi kan derfor grovt forenklet si at det fra omkring 1850 til 1975 var fjernet minst 55 fornminner (som er det dokumenterte antallet fjernede fornminner i Fræna pr 1975). Det vil si at det frem til 1975 skjedde en desimering i fornminnebestanden på i alle fall 0,44 fornminner pr. år. I perioden 1975 - 2000 er 12 fornminner fjernet, og dette gir faktisk omtrent tilsvarende desimeringsgrad, med 0,48 fornminner pr år. Den viktigste årsaken til reduksjon av fornminnebestanden før 1975 var februk og åkerbruk, og det samme er tilfellet for perioden 1975-2000, slik at dette samsvaret trolig kan forklares ved at årsakssammenhengen før og etter 1975 var noenlunde den samme. To nye faktorer kommer likevel sterkere inn i bildet i denne siste perioden, industri- og kraftutbygging samt aktiviteter tilknyttet hus og hage. På tross av dette har desimeringsgraden holdt seg stabil. Samlet sett må situasjonen for fornminnene i Fræna sies å være forholdsvis god med en reduksjon på 1,8% siden registreringene fant sted i 1975-76, eller med andre ord at det har vært en desimering på 0,7 promille pr år.

Figur 17. Tilstanden for 709 enkeltminner i Fræna kommune i 1976

6 Litteratur

Binns, Kari Støren. 1998: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Trondheim kommune, Sør-Trøndelag 1997. - Trondheim, NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 064: 1-24

Binns, Kari Støren. 2000: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Grong kommune, Nord-Trøndelag 1999. - Oslo, NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 096: 1-27.

Fasteland, Arthur. 1998: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Voss kommune, Hordaland i 1998. - Oslo, NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 078: 1-17.

Fornminneregisteret. Register over faste fornminner. NIKU

Grüner, Otto R. 1963: Artikkel i Romsdal sogelags årsskrift.

Holm-Olsen, Inger Marie. 1998: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Tromsø kommune, Troms 1997. - Trondheim, NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 068: 1-19.

Haavaldsen, Per. 2000: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Gjesdal kommune, Rogaland 1999. - Oslo NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 097: 1-19.

Indrelid, Svein. 1990: Frigiving av fornminner. Fritt fram – eller klar politikk? - Konferansen om kulturminnevernet 28.- 30.11. 1989, Oslo.

Larsen, Jan Henning. 1990: Om desimeringen av våre fornminner. - Uni-

versitetets Oldsaksamling Årbok 1989/ 1990. Oslo.

Lov om Kulturminner av 9. Juni 1978.

Parelius, Nils 1963,1972 og 1986: Artikler i Romsdal Sogelags årsskrift.

Sollund, May-Liss Bøe. 1997: Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Skien kommune, Telemark 1997. - Trondheim, NINA*NIKU. – NIKU Oppdragsmelding 042: 1-30.

Stalsberg, Anne J. (red.). 1976: Fræna. Topografisk-arkeologisk registrering 1975-76. Funn og fornminner i Møre og Romsdal 1. - Vitenskapsmuseet, Universitetet i Trondheim.

7 Vedlegg

Tabell – status for automatisk fredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

I tabellen på de neste sidene er gitt en oversikt over endring i tilstand og arealbruk for fornminnebestanden i Fræna kommune i perioden 1976-1999, samt en oversikt over årsakene til inngrep i fornminnene.

Gravminnebetegnelser og skadebetegnelser i ØK-registreringene bygges ofte på subjektive vurderinger, og i tabellen er følgende betegnelser brukt for å gjøre dem så enhetlige som mulig:

Avflatet: Fornminnet har ikke en jevnt avrundet profil. Den opprinnelige formen er forstyrret grunnet avsnøing og planering, senere utjevnet og tilgrodd.

Avskåret: Fornminnets opprinnelige form er forstyrret ved avsnøing(er) langs en eller flere sider av gravminnet.

Forsenkning, krater: Fornminnet har skader som er forårsaket av ufagmessig utgravning som regel foretatt sentralt i gravminnet. Inngrepet kan være forholdsvis begrenset (forsenkning) eller mer omfattende (krater).

Gravhaug: Gravminne som består av jord og stein.

Gravrøys: Betegner både gravminne som er bygd kun av stein og gravminne som er noe jordblandet, med et torv- eller mosedekke.

ID-nummer: Dette nummeret referer til fornminnets identifikasjonsnummer i Fornminneregisteret. Det brukes også som koblingsnøkkel mellom dette registeret og de digitali-

serte fornminneavmerkingene på økonomisk kartverk. Digitalisering av fornminneavmerkingene er påbegynt, men ikke fullført.

Vedlegg
Tabell over status for legalfredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys	AV 114-5-3	6980	Utmark	Utmark	Varde bygget på røysa	Uendret	
Gravrøys 1	AV 114-5-3	6983	Utmark	Utmark	Stein fjernet	Uendret	
Gravrøys 2	AV 114-5-3	6983	Utmark	Utmark	Stein fjernet	Uendret	
Gravrøys	AV 114-5-3	6984	Utmark	Beitemark	Stein fjernet	Uendret	
Gravrøys	AV 114-5-3	6985	Utmark	Beitemark	NØ-delen fjernet	Uendret	
Steinlegning 1	AV 114-5-3	6986	Utmark	Utmark	Sterkt redusert	Uendret	
Steinlegning 2	AV 114-5-3	6986	Utmark	Utmark	Sterkt redusert	Uendret	
Grop i rullesteinsvoll 1	AV 113-5-1	6987	Utmark	Utmark	Urørt	Noe overgrodd	Natur
Grop i rullesteinsvoll 2	AV 113-5-1	6987	Utmark	Utmark	Urørt	Noe overgrodd	Natur
Grop i rullesteinsvoll 3	AV 113-5-1	6987	Utmark	Utmark	Urørt	Noe overgrodd	Natur
Gravrøys	AV 114-5-3	6988	Utmark	Utmark	Liten grop	Uendret	
Gravrøys	AV 114-5-3	6989	Utmark	Utmark	Urørt	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-2	6994	Sjøbruksområde	Sjøbruksområde	Bare ytterkanten igjen	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-2	6995	Utmark	Utmark	Avsneiet av sti	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-2	6995	Utmark	Utmark	S-delen utkastet	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-1	6996	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Grop i sentrum, gjenfylt	5 m sonen brudt	Fritid
Gravrøys 2	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Stein fjernet, bepl. med gran	Uendret	
Gravrøys 3	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 4	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 5	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Masseuttak	Uendret	
Gravrøys 6	AV 113-5-2	6997	Hytteområde	Hytteområde/Friareal	Liten rest gjenstår	Uendret	
Steinalderfokalitet	AV 113-5-2	7000	Dyrket mark	Beitemark/ Campingplass	Omrotet	Gjennomgravd av to grøfter	Fritid
Gravrøys 1	AV 113-5-2	7001	Kantvegetasjon	Kantvegetasjon	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-2	7001	Kantvegetasjon	Kantvegetasjon	Avflatet	Uendret	
Gravrøys 3	AV 113-5-2	7001	Kantvegetasjon	Kantvegetasjon	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-2	7002	Dyrket mark	Brakkmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-2	7002	Dyrket mark	Brakkmark	Noe utkastet	Uendret	
Gravrøys 3	AV 113-5-2	7002	Dyrket mark	Brakkmark	Ujevn overflate	Overgrodd, ikke gjenf.	Natur
Gravrøys	AV 113-5-2	7003	Utmark	Utmark	Utkastet	Uendret	
Steinalderfokalitet	AV 113-5-2	7004	Fjøs/ Gårdstun	Nyoppført fjøs	Sterkt redusert	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys	AV 113-5-2	7005	Utmark	Utmark	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-2	7006	Utmark	Skogplanting	Midtpartiet utkastet	Beplantet med gran	Skogsdrift
Steinalderfokalitet	AV 113-5-2	7008	Åker	Eng	Oppdyrket	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-4	7009	Beitemark	Beitemark	Traktorvei/gjennom røysa	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-4	7009	Beitemark	Beitemark	Indre del fjernet	Noe mer stein fjernet	Jordbruk

Fort. tabell over status for legalfredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 3	AV 113-5-4	7009	Beitemark	Beitemark	Stein fjernet	Uendret	
Gravrøys 4	AV 113-5-4	7009	Beitemark	Beitemark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-3, 4	7010	Beitemark	Beitemark	Omrotet i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-3, 4	7010	Beitemark	Beitemark	Omrotet	Nedslitt, bauta veltet	Jordbruk
Gravrøys 3	AV 113-5-3, 4	7010	Beitemark	Beitemark	Groper i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys 4	AV 113-5-3, 4	7010	Beitemark	Beitemark	Utkastet i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys 5	AV 113-5-3, 4	7010	Beitemark	Beitemark	Oppdyrket	Uendret	
Steinalderfokalitet	AV 113-5-4	7011	Beitemark	Beitemark	Oppdyrket	Uendret	
Steinalderfokalitet	AV 113-5-4	7012	Eng	Eng	Oppdyrket	Uendret	
Gravhaug	AV 113-5-4	7013	Utmark	Beitemark	Firkantet grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-4	7014	Utmark	Utmark	Bare bunnlaget gjenstår	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-4	7014	Utmark	Utmark	Sterkt redusert	Uendret	
Gravrøys 3	AV 113-5-4	7014	Utmark	Utmark	Sterkt redusert	Uendret	
Gravrøys 4	AV 113-5-4	7014	Utmark	Utmark	Sterkt redusert	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-4	7015	Utmark	Tørkeplass, Hundehus	Utoverkastet	Ytterligere redusert	Hus /Hage
Gravrøys 2	AV 113-5-4	7015	Utmark	Tørkeplass, Hundehus	Meget utkastet	Sti krysser/Overgrodd	Hus /Hage
Steinalderfokalitet	AV 113-5-2	7017	Torvuttak	Utmark	Forstyrtet	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-2	7020	Utmark	Utmark	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Overgrodd	Natur
Gravrøys 2	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Utkastet i NV	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys 3	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Urørt	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys 4	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Noe utkastet	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys 5	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Steinsamling 6	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Synes urørt	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Steinsamling 7	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Synes urørt	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys 8	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Synes urørt	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys 9	AV 113-5-2	7022	Utmark	Utmark	Synes urørt	Overgrodd, ikke gj.f.	Natur
Gravrøys	AV 113-5-4	7029	Utmark	Campingplass	Grop i Sentrum	Uendret	
Gravrøys (Rydningrøys?)	AV 113-5-4	7030	Kanten av dyrket mark	Campingplass	Synes urørt	En del stein fjernet. Troll	Fritid
Gravrøys 1	AV 113-5-4	7031	Utmark	Utmark	Utkastet i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-4	7031	Utmark	Utmark	Omrotet i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-4	7032	Utmark	Utmark	SØ halvdel utkastet	Sterkt overgrodd	Natur
Steinalderfokalitet	AV 113-5-4	7033	Utmark	Utmark	Gml vei passerer boplassen	Ny sti til boligområde	Hus / Hage
Steinalderfokalitet	AV 113-5-2	7036	Utmark	Utmark	Mindre forstyrrelser	Overgrodd med myr	Natur
Åkerreiner	AW 113-5-1, 3	7038	Dyrket mark/Utmark	Dyrket mark/Beitemark	Vei krysser området	Gjerde krysser området	Jordbruk
Gravrøys	AW 113-5-3	7039	Løvskog nær innmark	Brakkmark/utmark	Stein påkjørt, stein utkastet	Uendret	
Gravrøys	AW 113-5-3	7040	Øy i dyrket mark	Øy i dyrket mark	Grop i sentrum	Uendret	

Forts. tabell over status for legalfredede kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 1	AW 113-5-3	7041	Løvskog nær innmark	Løvskog nær innmark	En del rasert, avflattet	Uendret	
Gravrøys 2	AW 113-5-3	7041	Løvskog nær innmark	Løvskog nær innmark	Flere små utkastingsgroper	Noe stein påført	Jordbruk
Gravrøys 3 (rydningsrøys?)	AW 113-5-3	7041	Løvskog nær innmark	Løvskog nær innmark	Ujevnt forsøket midtpartiet	Uendret	
Gravrøys	AW 113-5-3	7042	Løvskog nær innmark	Løvskog nær innmark	Rest gjenstår, svak grop i sentrum	Uendret	
Steinalderlokalitet	AW 113-5-3	7043	Dyrket mark	Dyrket mark	Oppdyrket	Uendret	
Steinalderlokalitet	AW 113-5-1	7045	Dyrket mark	Beitemark	Oppdyrket	Slitasje	Jordbruk
Steinalderlokalitet	AW 113-5-1	7047	Løvskog og innmark	Løvskog og innmark	Delvis oppdyrket	Uendret	
Gravrøys, fjernede røyser	AW 113-5-1	7048	Løvskog nær innmark	Industriområde	Synes urørt	Fjernet	Infrastruktur
Gravrøys	AV 112-5-2	7086	Brakkmark	Brakkmark	En del stein fjernet	Uendret	
Gravrøys	AV 113-5-4	7100	Utmark/Torvtak	Utmark	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys	AV 113-5-4	7101	Utmark	Utmark	Mindre grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Forsøking i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys 2	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Forskn. i midtpartiet, noe utkastet	Noe mer overgrodd	Natur
Gravrøys 3	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Utkastet i midtpartiet	Sterkt overgrodd	
Gravrøys 4	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Nedgrodd	Uendret	
Gravrøys 5	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	N-S gående søkk i midten	Fjernet	Infrastruktur
Gravrøys 6	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys 7	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys 8	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys 9	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys 10	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys 11	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys 12	AV 113-5-4	7103	Utmark	Utmarksbeite	Synes urørt	Mer tilgrodd	Natur
Gravrøys	AV 113-5-4	7109	Utmark	Utmark	Forsøking i midtpartiet	Sterkt overgrodd	Natur
Nausutt 1	AW 113-5-2	7128	Dyrket mark	Verneområde	N-veggen noe skadet	Brudd på 5-m sonen	Infrastruktur
Nausutt 2	AW 113-5-2	7128	Dyrket mark	Verneområde	Noe utjevnet	Brudd på 5-m sonen	Infrastruktur
Steinalderboplass	AW 113-5-2	7129	Dyrket mark	Vei til industriformål	Oppdyrket- forstyrret	Fjernet	Infrastruktur
Gravrøys	AW 113-5-2	7130	Dyrket mark	Dyrket mark	Forsøking, noe avsneiet	Mindre inngrep i Ø-siden	Jordbruk
Steinlegning 1	AW 113-5-2	7131	Beitemark	Brakkmark	Overgrodd	Sterkt overgrodd	Natur
Steinlegning 2	AW 113-5-2	7131	Beitemark	Brakkmark	Noe overgrodd	Mer overgrodd	Natur
Gravrøys	AW 113-5-2	7132	Dyrket mark	Dyrket mark	Urørt	noe nedpløyd langs kanten	Jordbruk
Steinalderboplass	AW 113-5-2	7133	Dyrket mark	Dyrket mark	Oppdyrket, dels fjernet	Uendret	
Gravrøys 1	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Skadet av grustak	Uendret	
Gravrøys 2	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Urørt	Uendret	
Gravrøys 3	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys 4	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys 5	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	

Forts. tabell over status for legalfredete kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 6	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 7	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 8	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 9	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 10	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 11	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 12	AW 113-5-2	7137	Utmark, blandingskog	Utmark, blandingskog	Synes urørt	Uendret	Uendret
Gravrøys 1	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 2	AW 113-5-2	7139	Beitemark	Beitemark	Skadet, men restaurert	Nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 3	AW 113-5-2	7139	Beitemark	Beitemark	Skadet, men restaurert	Nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 4	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Utmarksbeite	Skadet, men restaurert	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 5	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Utmarksbeite	Skadet, men restaurert	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 6	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Utmarksbeite	Skadet, men restaurert	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 7	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Beitemark	Skadet, men restaurert	Nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 8	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Beitemark	Skadet, men restaurert	Nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 9	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Utmarksbeite	Skadet, men restaurert	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 10	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Topp-partiet omrotet	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 11	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 12	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Overflaten omrotet	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 13	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 14	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Beitemark	Skadet, men restaurert	Noe nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 15	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Utmarksbeite	Mullig overpløyd	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 16	AW 113-5-2	7139	Beitemark	Beitemark	Delvis utpløyd, nå restaurert	Noe nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 17	AW 113-5-2	7139	Beitemark	Beitemark	Delvis utpløyd, nå restaurert	Noe nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 18	AW 113-5-2	7139	Beitemark	Beitemark	Delvis utpløyd, nå restaurert	Noe nedslitt	Jordbruk
Gravrøys 19	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 20	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 21	AW 113-5-2	7139	Utmark	Utmarksbeite	Urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 22	AW 113-5-2	7139	Brakkmark	Beitemark	Urørt	Nedbeitet	Jordbruk
Gravrøys 1	AW 113-5-2	7140	Dyrket mark	Dyrket mark	Noe utkastet, avsneiet	Uendret	Hus/ Hage
Gravrøys 2	AW 113-5-2	7140	Dyrket mark	Dyrket mark	Forsenkning	Påført avfall	Natur
Gravrøys 3	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Grop i sentrum	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 4	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	V-kanten avsneiet	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 5	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Synes urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 6	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Synes urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 7	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Større grop i sentrum	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 8	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Urørt	Tilgrodd	Natur

Forts. tabell over status for legalfredede kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 9	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Synes urørt	Tilgrodd	Natur
Gravrøys 10	AW 113-5-2	7140	Blandingskog	Blandingskog	Synes urørt	Tilgrodd	Natur
Steinalderboplass	AW 113-5-2	7141	Dyrket mark	Beitemark	Omrotet v/ pløying	Uendret	
Gravrøys	AW 116-5-2	7160	Dyrket mark	Dyrket mark	Grop i sentrum	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys	AW 116-5-2	7161	Utmark	Utmark	En del utkastet stein	Uendret	
Gravrøys	AW 117-5-4	7162	Utmark	Utmark	Flere groper, utkastet stein	Uendret	
Gravrøys	AW 116-5-2	7163	Utmark	Utmark	Sterkt utkastet i sentrum	Uendret	
Gravrøys	AW 116-5-2	7164	Utmark	Nedlagt grustak	Vidt krater, noe utkastet	5 m sonen brudt	Grustak
Gravrøys 1	AW 116-5-2	7165	Utmarksbeite	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 2	AW 116-5-2	7165	Utmarksbeite	Utmark	Noe redusert, overgrodd	Uendret	
Gravrøys 1	AW 116-5-2	7166	Utmark	Utmark	Grop i sentrum, 1/3 fjernet	Uendret	
Gravrøys 2	AW 116-5-2	7166	Utmark	Utmark	Synes urørt (natur?)	Uendret	
Rund voll 1	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Grop 2	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Grop 3	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Grop 4	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Grop 5	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Grop 6	AW 116-5-2	7167	Utmark/ eng	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Uendret	
Gravrøys	AW 117-5-4	7170	Utmark	Utmark/ eng	Steingjerde i S-siden	Noe forstyrtet	Jordbruk
Gravrøys	AW 116-5-1	7172	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 1	AW 116-5-1	7173	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 2	AW 116-5-1	7173	Utmark	Utmark	Overgrodd og noe deformert	Uendret	
Gravrøys 1	AW 116-5-1	7174	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 2	AW 116-5-1	7174	Utmark	Utmark	Sterkt utkastet i midtpartiet	Uendret	
Gravrøys	AW 116-5-1	7175	Brakkmark/ Hage	Utmark	Ujevn overflate, utrast	Uendret	
Gravrøys, rest	AW 116-5-2	7179	Brakkmark/ Hage	Brakkmark/ Hage	Ødelagt, mindre rest gjenstår	Uendret	
Gravrøys	AW 116-5-1	7180	Dyrket mark	Granplantefelt/ Hage	Sterkt utgravd, overgrodd	Plen, granplante, brønnhus	Hus/ Hage
Gravrøys	AW 116-5-1	7182	Beitemark	Dyrket mark	Dels fjernet, dels utflatet	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys(er), rest(er)	AW 116-5-1	7183	Brakkmark, vei	Beitemark	Avflatet, massetak	Uendret	
Skipstade	AW 116-5-1	7186	Dyrket mark	Brakkmark, vei	Skadd i alle sider	Kraftledningsstolpe i kanten	Infrastruktur
Skipstade	AW 116-5-1	7186	Dyrket mark	Dyrket mark	Overgrodd	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys 1	AW 116-5-3	7187	Brakkmark, innkjørsel	Dyrket mark	Utployd i S	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys 2	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Brakkmark, innkjørsel	Fordypning i sentrum	Sterkt redusert, lyktestolpe, vei	Infrastruktur
Gravrøys 3	AW 116-5-3	7187	Lynkledd gusrugg	Rullesteinsstrand	Synes urørt	En del stein fjernet i NNV-siden	Infrastruktur
Gravrøys 4	AW 116-5-3	7187	Lynkledd gusrugg	Lynkledd gusrugg	Enkelte mindre fordypninger	Brudd 5 m sonen, masseuttak	Hus/ Hage
Gravrøys 5	AW 116-5-3	7187	Utmark, knaus/kolle	Lynkledd gusrugg	Synes urørt	Uendret	
Gravrøys 6	AW 116-5-3	7187	Utmark, i myrtereng	Utmark, knaus/kolle	Ujevn overflate	Uendret	
			Utmark, i myrtereng	Utmark, i myrtereng	Synes urørt (natur?)	Uendret	

Fort. tabell over status for legalfredede kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 7	AW 116-5-3	7187	Utmark, på kolle	Utmark, på kolle	Vid forsknking	Uendret	
Gravrøys 8	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand,nær vei	Rullesteinsstrand,nær vei	Skalkrest med grop	Uendret	
Gravrøys 9	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand,nær vei	Rullesteinsstrand,nær vei	Tett overgrodd	uendret	
Gravrøys 10	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand,nær vei	Rullesteinsstrand,nær vei	Rest av gravrøys	Uendret	
Gravrøys 11	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Noe utgravd	Uendret	
Gravrøys 12	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Utgravd/ Ultrast	Uendret	
Gravrøys 13	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Redusert og restaurert	Uendret	
Gravrøys 14	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Masseuttak, restaurert	Uendret	
Gravrøys 15	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	SV-del rasert	Mer overgrodd	Natur
Gravrøys 16	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Uregelmessig, store skader	Uendret	
Gravrøys 17	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Fordypning i sentrum	Uendret	
Gravrøys 18	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Større krater	Jernstake plassert i røysa	Hus/ Hage
Gravrøys 19	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsstrand	Rullesteinsstrand	Sterkt utgravd	Uendret	
Gravrøys 20	AW 116-5-3	7187	Skogledd rullesteinsmark	Skogledd rullesteinsmark	Rest gjenstår	Uendret	
Gravrøys 21	AW 116-5-3	7187	Skogledd rullesteinsmark	Skogledd rullesteinsmark	Maseuttak, restaurert	Uendret	
Gravrøys 22	AW 116-5-3	7187	Skogledd rullesteinsmark	Skogledd rullesteinsmark	Ytterkant gjenstår, restaurert	Uendret	
Gravrøys 23	AW 116-5-3	7187	Skogledd rullesteinsmark	Skogledd rullesteinsmark	Masseuttak	Uendret	
Gravrøys 24	AW 116-5-3	7187	Skogledd rullesteinsmark	Skogledd rullesteinsmark	Sterkt restaurert	Uendret	
Gravrøys 25	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Hele indre del fjernet	Uendret	
Gravrøys 26	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Vollrest	Stort rognetre midt i	Natur
Gravrøys 27	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Grop i sentrum, sterkt tilgrodd	Uendret	
Gravrøys 28	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Fordypninger, ujevn	Uendret	
Gravrøys 29	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Mullig rest av røys	Uendret	
Gravrøys 30	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Fordypning i sentrum	Uendret	
Gravrøys 31	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Fordypning i sentrum	Uendret	
Gravrøys 32	AW 116-5-3	7187	Rullesteinsterrasse	Rullesteinsterrasse	Fordypning i sentrum	Uendret	
Gravrøys 33	AW 116-5-3	7187	Utmark, på en bergkulle	Utmark, på en bergkulle	Utkastet, utgravd og restaurert	Uendret	
Gravrøys 34	AW 116-5-3	7187	Utmark, på en bergknatt	Utmark, på en bergknatt	En del stein fjernet	Uendret	
Gravrøys 1	AW 115-5-1	7188	Utmark	Utmark	Synes urørt	Mer overgrodd	Natur
Gravrøys 2	AW 115-5-1	7188	Utmark	Utmark	Grop i SSV-kant	Uendret	
Gravrøys 3	AW 115-5-1	7188	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 4	AW 115-5-1	7188	Utmark	Utmark	Grop i sentrum	Uendret	
Gravrøys 5	AW 115-5-1	7188	Utmark	Utmark	Synes urørt	uendret	
Gravrøys 1	AW 115-5-1	7189	Beitemark	Beitemark	Synes urørt	Steinblokk, balplass for søppel	Jordbruk
Gravrøys 2	AW 115-5-1	7189	Beitemark	Beitemark	Fordypning i sentrum	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys 3	AW 115-5-1	7189	Brakkmark	Brakkmark	Helt utgravd i Ø og V	Fjernet	Jordbruk
Gravrøys 4	AW 115-5-1	7189	Beitemark	Driftsvei	Ujevn overflate	Sterkt redusert	Jordbruk

Forts. tabell over status for legalfredede kulturminner i Fræna kommune, Møre og Romsdal 2000

Type	ØK-kart	ID-nr	Arealbruk 1975-76	Arealbruk 2000	Skade 1975-76	Ny skade 2000	Tiltakets art
Gravrøys 1	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 1	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 2	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 3	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 4	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 5	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 6	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Hustuft 7	AW 115-5-1	7192	Utmark	Utmark	Utkastet	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 6	AW 116-5-3	7198	Beitemark	Beitemark	Skalk gjenstår	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 1	AW 116-5-3	7199	Dyrket mark	Dyrket mark	Noe skadet i siden	noe nedpløyd	Jordbruk
Gravrøys 2	AW 116-5-3	7199	Hage	Hage	Synes uskadd	5 m sonen brutt, uthus tett ved	Hus/ Hage
Helleristing	AX 114-5-1	7201	Hage	Hage	Sti passerer ristingen	Overgrodd,lite synlig	Natur
Gravhaug	AU 114-5-2	7215	Beitemark	Brakkmark	Rektangulær fordypning	Utkastet	Jordbruk
Steinalderboplass	AV 114-5-1	7218	Dyrket mark	Brakkmark	Forstyrret ved grøftgraving	Kraftledning passerer området	Infrastruktur
Steinalderboplass	AV 114-5-1	7219	Idrettsanlegg	Idrettsanlegg	Dekket av idrettsplass, rest gjenstår	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AV 114-5-1	7221	Utmark	Beitemark	Sterkt overgrodd	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AU 114-5-2	7222	Beitemark	Beitemark	En del stein fjernet	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AU 114-5-2	7223	Beitemark	Beitemark	En del stein fjernet	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 1	AU 114-5-2	7224	Beitemark	Beitemark	Grunn forsøknings	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 2	AU 114-5-2	7224	Trig.punkt, beitemark	Beitemark	Rasert langs midtaksen	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AU 114-5-2	7225	Beitemark	Beitemark	Urt	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AU 114-5-2	7226	Beitemark	Beitemark	Noe stein fjernet i Ø-siden	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 1	AU 114-5-2	7227	Beitemark	Beitemark	En stor mengde stein fjernet	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 2	AU 114-5-2	7227	Beitemark	Beitemark	Vid forsøknings i midtpartiet	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 3	AU 114-5-2	7227	Beitemark	Beitemark	Noe masse fjernet	Utkastet	Jordbruk
Gravhaug 1	AV 114-5-1	7229	Brakkmark	Brakkmark	Synes urørt	Usynlig, overgrodd	Natur
Gravhaug 2	AV 114-5-1	7229	Brakkmark	Brakkmark	Synes urørt	Usynlig, overgrodd	Natur
Gravhaug 3	AV 114-5-1	7229	Brakkmark	Brakkmark	Synes urørt	Steingjerde, mye stein påført	Jordbruk
Gravhaug 4	AV 114-5-1	7229	Udyrket langs dyrket mark	Dyrket mark	Synes urørt	Fjernet	Jordbruk
Gravhaug 5	AV 114-5-1	7229	Udyrket langs dyrket mark	Dyrket mark	Synes urørt	Fjernet	Jordbruk
Bautastein	AV 114-5-1	7230	Dyrket mark	Dyrket mark	På sokkel, heller mot Ø	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys	AV 114-5-1	7231	Brakkmark	Brakkmark	Til dels sterkt rasert	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 1	AV 114-5-1	7232	Beitemark	Beitemark	Forsøknings, ujevne overflate	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 2	AV 114-5-1	7232	Beitemark	Beitemark	Avflatet og utrast	Utkastet	Jordbruk
Gravrøys 3	AV 114-5-1	7232	Beitemark	Beitemark	Helt utgravd, skalker gjenstår	Utkastet	Jordbruk
Gravhaug	AV 114-5-1	7233	Beitemark	Beitemark	Forsøknings, ujevne overflate	Utkastet	Jordbruk
Gravhaug 1	AU 114-5-2	7239	Villabegyggls/Dyrket mark	Villabeb./nedl gartneri	Redusert	Påført mer bebyggelse	Hus/ Hage

NIKU publikasjonsliste / Publications

pr. 12.03.01

1. **Fagrapporter / Scientific reports**
2. **Oppdragsmeldinger / Assignment reports**
3. **Temahefter / NIKU Topics**
4. **Faktaark / Fact Sheet**
5. **NIKU publikasjoner / NIKU publications**

Fra 2001 går NIKU bort fra de tidligere seriene, Fagrapport, Oppdragsmelding og Temahefte, og utgir én serie, NIKU publikasjoner. Serien nummereres i fortsettelse av Oppdragsmeldingene, men vil innholdsmessig omfatte det vide spekter av kulturminnefaglige tema og rapporter som tidligere fordelte seg på tre serier.

1. NIKU Fagrapporter

001 Malte 1500-talls bonader i Rygnestadloftet, Valle i Setesdal. Presentasjon av et konserveringsprosjekt. *Gundhus, G., Gjertsen, R. & Andersson, G. 1995*

002 Haug på Hadseløya: en gravplass fra kristningstiden. Antropologiske undersøkelser av skjelettmaterialet. *Sellevoid, B.J. 1996*

003 Historiske kart og kulturminnevern. En metode for landskapsanalyse. *Jerpåsen, G., Sollund, M.-L.B. & Widgren, M. 1997*

004 Klima i stavkirker: Lokal klimatisering av menigheten i Kaupanger stavkirke, Sogndal kommune. *Olstad, T.M. & Haugen, A. 1997*

005 Begrensning av skader på kulturlag i middelalderbyene. *Reed, I.W. 1997*

006 Skjelettfunnene fra Ytre Elgsnes. Antropologiske undersøkelser. *Sellevoid, B.J. 1998*

007 Konserveringsarbeid i Olavsklosteret i Oslo 1989-1997. En kilde til økt kunnskap om klosterets bygningshistorie. *Hauglid, L. 1998*

008 Trondenes kirkes tidligste bygningshistorie. *Storsletten, O. 1998*

009 Storøya - Hamarbiskopens ladegård i middelalderen? Seminarrapport *Brendalsmo, A.J. (Red.) 1998*

010 Picts and Vikings at Westness. Anthropological investigations of the skeletal material from the cemetery at Westness, Rousay, Orkney Islands. *Sellevoid, B.J. 1999*

011 Twelve whalers from Svalbard. Skeletal remains from Liknesset on the Vasa peninsula. *Sellevoid, B.J. 2000*

012 Tjærebreing av stavkirker fra middelalderen. *Egenberg, I.M. 2000*

2. NIKU Oppdragsmeldinger

001 Utstein kloster - planlagte vedlikeholdstiltak: utredning av konsekvensene for kulturminnet. *Dunlop, A.R. 1995*

002 Utstein kloster: resultatene fra de arkeologiske forundersøkelsene mars 1995 og innstillinger til det videre arbeidet i 1995. *Dunlop, A.R. 1995*

003 Ommundgård gnr 134 bnr 1 Viggja, Skaun k, Sør-Trøndelag: Antropologisk undersøkelse av skjelettmateriale. *Sellevoid, B.J. 1995*

004 Innberetningen om arkeologiske forundersøkelser i Skagen 18, Stavanger. *Dunlop, A.R. 1995*

005 Clemenskirkeruinen 1994. Saxegaardsgate 11, Gamlebyen, Oslo: Antropologisk undersøkelse av skjelettmateriale. *Sellevoid, B.J. 1995*

006 Konserveringsarbeid i Lyngdal kirke, Numedal. *Olstad, T.M. 1995*

007 Registrering av nasjonale kulturminner. Delprosjekt: Forslag til oppbygging av en database til registrering av bevaringstilstanden for kirkekunst og veggfast dekor i kirker og fredede bygninger. *Sommer-Larsen, A. 1995*

008 NSB. Nytt dobbeltspor fra Skøyen - Asker. Kulturminner og kulturmiljø, KU-fase 2. *Skar, B., Hov, K. & Tønnesen, T. L. 1995*

009 Ny E18 Melleby - Askim, Østfold fylke. Fagrapport Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Sollund, M.-L. B., Tønnesen, T. L. & Bergstøl, J. 1995*

010 Vegetasjonshistorisk undersøkelse av felt med rydningsrøyer på Forsand gnr. 41 bnr. 6, Forsand i Rogaland. *Præsch-Danielsen, L. 1996*

011 Befaring og rådgiving for kulturetaten i Hedmark Fylkeskommune etter flommen i Østerdalen, juni 1995. *Brønne, J. 1995*

012 Lydalvøftet, Voss kommune i Hordaland. Undersøkelser og konservering av malt dekor fra middelalderen. *Gundhus, G. 1996*

013 Domkirkegården i Trondheim. En evaluering av arkeologiske interesser i området. *Reed, I.W. 1995*

014 Archaeological excavation at 3-5 Bersvendveita, Trondheim, 1995-1996. *Towle, B., Booth, A.H. & Sandvik, P.U. 1996*

015 Arkeologiske forundersøkelser i BRM 480 Nonneseterkvarialet 1995 & 1996. *Dunlop, A.R. 1996*

Faktaark er gratis. Øvrige publikasjoner koster fra kr. 50,- avhengig av størrelse. Det tas forbehold om at enkelte publikasjoner kan være utsolgt.

Kontaktadresse /

Publications can be bought from:
NINA•NIKU, Dronningensgt. 13,
Postboks 736 Sentrum, N-0105 Oslo
Tlf./Tel.: (+47) 23 35 50 00
Faks/Fax: (+47) 23 35 50 01

016 Bf 85 Agerup Gård, Nøtterøy kommune i Vestfold. Befaring og fargeundersøkelser 1995-96. Konservering av et 1700 talls papir-tapet 1997. *Brønne, J. & Heggenhougen, B. 1998*

017 Jernbanetunnel under Gamlebyen, Oslo. Konsekvensutredning. Kvalitetssikring tema Kulturmiljø. *Skar, B., Molaug, P.B. & Tønnesen, T. L. 1995*

018 E6 Tysfjord, Nordland fylke. Fagrapport Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Hauglid, M. & Steinlien, O. 1996*

019 Arkeologiske forundersøkelser i BRM 487 Nonneseterkvarialet, 1996. *Dunlop, A.R. 1997*

020 Krusifiks fra Vågå kirke, Vågå kommune i Oppland. Konservering. *Hauglid, L.K. 1996*

021 E18 mellom Ekeberg-tunnelen og Oslo-tunnelen. Utredning av kulturminner og kulturmiljø. Konsekvensutredning. *Skar, B., Molaug, P.B. & Tønnesen, T. L. 1996*

022 A 335 Grip Stavkirke, Grip, Kristiansund kommune. Tilstandsbeskrivelse og forslag til konserveringstiltak 1993. *Olstad, T.M. 1996*

023 Den middelalderse Kristusfiguren fra Otterøy kirke, Namsos kommune i Nord-Trøndelag. Et konserveringsprosjekt. *Frøysaker, T. 1996*

024 Trykte 1500-talls tekstiler i Rygnestadloftet. Undersøkelser, konservering og restaurering. *Gundhus, G. 1996*

025 Orgelprospektet i Oslo Domkirke - Undersøkelser. *Norsted, T. 1996*

026 Kaupanger stavkirke / De Heibergske Samlinger: Kristi Oppstandelse malt av A. Askevold 1865. Konservering og restaurering. *Andresen, J. & Gundhus, G. 1996*

027 Madonna med barnet. Konservering og restaurering av en polykrom treskulptur fra 1200 tallet i Vallset kirke, Stange i Hedmark. *Olstad, T.M. 1996*

028 Rapport fra seminar om Norges kirker 21.november 1996. *Fikkan, A. 1996*

029 Videreføring av konserveringsarbeidene i Lyngdal kirke, Numedal. Konservering av limfargedekor i kor og skip. *Olstad, T.M. 1996*

Forts. NIKU Oppdragsmeldinger

- 030** Damsgård. Fargeundersøkelser 1985-1988-1993. Systematisering og tolking av funn samt restaureringsforslag. *Frøysaker, T. & Solberg, K. 1996*
- 031** Arkeologisk sjaktovervåking og undersøkelser i Nedre Langgate, Tjømegaten og Pelagoskvartalet, Tønsberg. *Gansum, T. 1997*
- 032** Arkeologiske undersøkelser og overvåking i Nedre Langgate 30E, Tønsberg. Problematikk omkring typer og bruk av kvistnagler. *Gansum, T. 1997*
- 033** Mindre arkeologiske undersøkelser i Vestfold 1996. *Edvardsen, G., Gansum, T., Sønsterud, K.E. & Ulriksen, E. 1997*
- 034** Mindre arkeologiske undersøkelser i Telemark 1996. *Gansum, T. & Sønsterud, K.E. 1997*
- 035** Søkkorridoren E6 og E18. Kulturminner og kulturmiljøer. *Skar, B., Grimsrud, O., Hov, K. & Tønnesen, T.L. 1997*
- 036** Diverse arkeologiske oppdrag i og omkring Bergen 1995-96. *Dunlop, A.R. 1997*
- 037** Krusifiks fra ca 1500 i Granvin kirke, Hordaland. Undersøkelser, konservering og restaurering. *Bratlie, E. 1997*
- 038** Innberetningen om de arkeologiske undersøkelsene ved Utstein Kloster 1995. *Dunlop, A.R. 1997*
- 039** Konsekvensutredning for ny Rv-2, Kløfta-Kongsvinger. Kulturminner og kulturmiljø. *Skar, B., Sollund, M.-L.B., Tønnessen, T.L. & Rui, L.M. 1997*
- 040** Konservering av limfargedekor i Nore stavkirke. *Solberg, K. 1997*
- 041** Decorations and wall-paintings in vernacular buildings, burial sites, monasteries and temples. Mission for NORAD and the Norwegian Directorate for Cultural Heritage to The Peoples Republic of China and Tibet Autonomous Region. *Brønne, J. 1997*
- 042** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Skien kommune, Telemark 1997. *Sollund, M.-L.B. 1997*
- 043** Utstein Kloster: resultatene fra de arkeologiske forundersøkelsene 26-30.05.97. *Dunlop, A.R. 1997*
- 044** Arkeologiske forundersøkelser ved BRM 528 Nonneseter/ Bystasjonen, 1997. *Dunlop, A.R. 1997*
- 045** Bygninger - Samlerapport 1994-1996. *Gundhus, G.(red.) 1997*
- 046** Arkeologiske undersøkelser langs Strandpromenaden, Hamar, 1996. *Nondal, N.T., Roll-Lund, E., Sæther, T. & Wiberg, T. 1997*
- 047** Gården Berg Vestre i Furnes, Ringsaker kommune. Behandling av to dekorerte rom. *Olstad, T.M. 1997*
- 048** Objekter - samlerapport 1994-1996. *Gundhus, G.(red.) 1997*
- 049** Vevelstad kirke, Vevelstad kommune. Et 1700-talls monumentalt oljemaleri på papir. Konservering og restaurering. *Norsted, T. 1997*
- 050** Tydal kirke, Tydal kommune. Undersøkelser, konservering og restaurering av dekorert kortak fra ca 1700. *Bratlie, E., Kusch, H. J., Sommer-Larsen, A. & Gundhus, G.(red.) 1997*
- 051** Konservering av den middelalderiske Kristusfigur fra Leksvik kirke, Leksvik kommune i Nord-Trøndelag. *Frøysaker, T. 1997*
- 052** Museumsbygninger i Hedmark fylke. Undersøkelser og evalueringer. *Brønne, J. 1997*
- 053** 300 kV-I Øyberget-Vågåmo Konsekvensutredning for kulturminner og kulturmiljø. Justerte alternativer. *Helliksen, W. 1997*
- 054** Mindre arkeologiske overvåkinger og undersøkelser i middelalderbyene Tønsberg og Skien 1997. *Edvardsen, G. & Sønsterud, K.E. 1997*
- 055** Utgravningene ved vestfronten av Nidaros domkirke. Del I og II. *Reed, I., Kockum, J., Hughes, K. & Sandvik, P.U. 1997*
- 056** Diverse arkeologiske oppdrag i Bergen og på Vestlandet 1996-97. *Dunlop, A.R., Gellein, K. & Hommedal, A.T. 1997*
- 057** Arkeologiske undersøkelser ved Vincens Lunges gate 19/21, Nonneseterkvartalet i Bergen, 1997. *Dunlop, A.R. 1998*
- 058** Bredsgården, Bryggen i Bergen. Konservering av 1700-talls limfargedekor. *Olstad, T.M. 1997*
- 059** Arkeologisk undersøkning på Klosteret, Bergen 1997-98. *Vevatne, K. 1998*
- 060** Tradisjonell fargebruk på bygårder, Grünerløkka i Oslo. *Hvinden-Haug, L.J., Torp, I. & Olstad, T.M. 1998*
- 061** Arkeologiske undersøkelser i og omkring Kjøttbasaren, Vetrlidsalmenning 2, Bergen 1996-97. *Dunlop, A.R. 1999*
- 062** Bf 93 Yttersø gård, Larvik kommune i Vestfold. Innvendig fargeundersøkelse. *Heggenhøgen, B. 1998*
- 063** Konservering av predellan til altartavlen i Rødenes kyrka, Marker kommune i Østfold. *Gjertsen, R. 1997*
- 064** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Trondheim kommune, Sør-Trøndelag, 1997. *Binns, K.S. 1998*
- 065** Rock Art Safeguarding in Zimbabwe. *Norsted, T. 1998*
- 066** Miljøopparbeiding av Nedre Langgate, riksveg 308, Tønsberg kommune. *Edvardsen, G. 1998*
- 067** Altertavlen i Førde kirke, Sogn og Fjordane. Konservering og restaurering 1996-1998. *Gundhus, G. 1998*
- 068** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Tromsø kommune, Troms, 1997. *Holm-Olsen, I.M. 1998*
- 069** Mindre arkeologiske overvåkinger og undersøkelser i tilknytning til middelalderkirker og -kirkegårder i Agder, Telemark og Vestfold, 1997. *Edvardsen, G., Helliksen, W. & Sønsterud, K. 1998*
- 070** Rehabilitering av Tønsberg torv. Arkeologisk overvåking og undersøkelser 1996-1997. *Edvardsen, G., Gansum, T. 1998*
- 071** To båtvrak fra 1600-tallet. Arkeologiske utgravninger på Sørenga i Oslo. *Molaug, P.B. 1998*
- 072** Oppussing og vedlikehold av eldre murfasader 1997. Samlerapport. *Hauglid, L., & Gundhus, G. (red.). 1998*
- 073** Bygningshistoriske undersøkelser. Samlerapport 1997. *Christie, H., Hauglid, L., Norsted, T. & Storsletten, O. (Gundhus, G. red.) 1998*
- 074** Snøhvitutbyggingen. LNG-anlegg på Melkøya, Hammerfest kommune. Konsekvenser for samiske kulturminner. *Johnskareng, A. & Holm-Olsen, I.M. 1998*
- 075** Fargeundersøkelser i Kiøsterudgården, Åsgårdstrand, 1998. *Olstad, T.M. 1999*
- 076** Konservering av bemalte veggplanker fra Ål stavkirke, Buskerud. *Olstad, T.M. 1999*
- 077** Avslutning av konserveringsarbeidene i Lyngdal kirke, Numedal. *Olstad, T.M. 1999*
- 078** Fortidsminne i dagens landskap. Status for automatisk freda kulturminne i Voss kommune, Hordaland i 1998. *Fasteland, A. 1999*
- 079** Baroniet Rosendal i Kvinnherad kommune, Hordaland. Delprosjekt 1: Undersøkelser og forslag til tiltak i 24 utvalgte rom i slottet. *Brønne, J. 1999*
- 080** Stiftsgården i Trondheim. Fargeundersøkelser og konserveringsarbeid 1996-1998. *Solberg, K. 1999*
- 081** Diverse arkeologiske oppdrag i Bergen og på Vestlandet 1997-98. *Dunlop, A. R., Gellein, K., Hommedal, A. T. & Birkenes L. Ø. 1999*
- 082** Samiske kulturminner og kulturlandskap i Mauken-Blåtind øvings- og skytefelt. Utvikling av en GIS- og fjernmålingsbasert metode. *Holm-Olsen, I. M., Grydeland, S. E. & Tømmervik, H. 1999*
- 083** Flahammar gård, Luster kommune i Sogn og Fjordane. Konservering av panelen till två 1700-tals dekorationsmålade rum. *Gjertsen, R. 1999*
- 084** Arkeologiske undersøkelser ved Vincens Lunges gate 19/21, Nonneseterkvartalet i Bergen, 1998. *Dunlop, R.A. 1999*
- 085** Bamble kirke, Telemark. Fargeundersøkelse av interiøret, 1998. *Solberg, K. 1999*

Forts. NIKU Oppdragsmeldinger

- 086** Planlagt golfbane på Breivikeidet, Tromsø kommune, Troms. Konsekvenser for samiske kulturminner og kulturmiljø. *Buljo, T.-H. & Holm-Olsen, I. M. 1999*
- 087** Fornyelse av reguleringskonsesjon for Mjøsvatn, Vinje og Tinn kommuner i Telemark. Konsekvenser for automatisk fredete kulturminner. *Risbøl, O. 1999*
- 088** Bygninger: Undersøkelser - Tilstand - Tiltak. Samlerapport 1998. *Gundhus, G. (red.) 1999*
- 089** Interiør og gjenstander: Undersøkelser – Tilstand – Tiltak. Samlerapport 1998. *Gundhus, G. (red.) 1999*
- 090** Metall med verneverdi. Handsaming, lagring og vedlikehold av innandørs metallgjenstander. *Bjørke, A. 1999*
- 091** På sporet av en mangfoldig historie. Kalvariegruppen i Romfo kirke, Sunndal kommune i Møre og Romsdal. *Gundhus, G. & Winnes, M. 2000*
- 092** Kongsberg kirkes glasslysekroner. Konservering, sikring og dokumentasjon. *Sommer-Larsen, A. 2000*
- 093** Kulturminner og kulturmiljø i Gråfjell, Regionfelt Østlandet, Åmot kommune i Hedmark. Arkeologiske registreringer 1999, fase 1. *Risbøl, O., Vaage, J., Ramstad, M., Narmo, L.E., Høgseth, H.B., & Bjune, A. 2000*
- 094** Bevaring av gamle arkiv med kart og tegninger. Ingeniørbrigadens arkiv hos Riksantikvaren. *Korff, K. 2000*
- 095** Alterskapet i Hamre kirke, Osterøy kommune, Hordaland. Konservering 1999/2000. *Frøysaker, T. 2000*
- 096** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Gronng kommune, Nord-Trøndelag. *Binns, K.S. 2000*
- 097** Fortidens minner i dagens landskap. Status for automatisk fredete kulturminner i Gjesdal kommune, Rogaland 1999. *Haavaldsen, P. 2000*
- 098** Diverse arkeologiske oppdrag i Bergen, 1998-99. *Dunlop, A.R., Hommedal, A.T., Moldung, H.R., Nøttveit, O., Trædal, V. & Åstveit, J. 2000*
- 099** Bygninger, interiører og gjenstander: Samlerapport 1999. *Gundhus, G. (red.) 2000*
- 100** Asker kirke, Asker kommune i Akershus. Bevaring av kirkens barokke inventar. *Stein, M. 2000*
- 003** «Utkantens håndverkere og arbeidere». En aktivitetsanalyse av «Nordre bydel» i middelalderens Tønsberg. Avhandling til magistergrad i nordisk arkeologi ved Universitetet i Oslo, høsten 1995. *Ulriksen, E. 1996*
- 004** Landskapet som historie. *Brendalsmo, J., Jones, J., Olwig, K. & Widgren, M. 1997*
- 005** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic Analysis; Area C. Revised stratigraphic Analysis: Areas A, B and K. *McLees, C. 1998*
- 006** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt D. *Petersén, A. 1997*
- 007** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt E. *Saunders, T. 1997*
- 008** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic analysis: Area F. *Saunders, T. 1997*
- 009** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analys: Delfelt G. *Olsson, A. & Pettersén, A. 1997*
- 010** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigraphic Analysis: Area H. *McLees, C. 1998*
- 011** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Stratigrafisk analyse: Delfelt M og I. Tegltypologi *Larsson, S., Hommedal, A.T., & Nordeide, S.W. 1999*
- 012** Excavations in the Archbishop's Palace: Methods, Chronology and Site Development. *Nordeide, S.W. (ed) 2000*
- 013** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Aktivitet og plantebruk belyst ved botaniske analysar. *Sandvik, P.U. 2000*
- 014** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Arbeidsstyrke og lønnsforhold ved erkebispeisetet i 1530-årene. *Nissen, H.A. 1998*
- 015** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Parasittologisk undersøkelse av latriner. *Hartvigsen, R. 1997*
- 016** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Erkebiskopens armbrøstproduksjon. *Booth, A. H. 1998*
- 017** Utgravningene i Erkebispegården i Trondheim. Kosthold og erverv i Erkebispegården. En osteologisk analyse. *Hufthammer, A.K. 1999*
- 018 – 022 In prep.
- 023** Steinvikholm slott - på overgangen fra middelalder til nyere tid. *Nordeide, S.W. 2000*
- 024** Røde låver – alt under ett tak. NIKU-seminar om enhetsslåven, Norges landbrukshøgskole og Norsk Landbruksmuseum, 5. – 6. juni 2000. *Risåsen, G.T. (red.) 2000*
- 025** Registrering av fornminner for Det økonomiske kartverket 1963-1994. *Skjelsvik, E. 1998*
- 026** Dendrokronologi og bygningsforskning. *Christie, H., Stornes J.M. & Storsletten, O. 1998*
- 027** NIKU strategisk instituttprogram Norske Middelalderbyer Forskning om norske middelalderbyer. Seminar april 1998. *Molaug, P.B. (red.) 1998*
- 028** NIKU strategisk instituttprogram Norske Middelalderbyer 1996-2000. Register ved utgravninger. *Red. Molaug, P.B. og Nordeide, S.W. 1999*
- 029** Bergverksbyens omland. Om ressursbruk, kultur og natur i Rørosområdet. *Daugstad, K. (red.) 1999*
- 030** Grindbygde hus i Vest-Norge. NIKU-seminar om grindbygde hus. Bryggens Museum 23-25.03.98. *Schjelderup, H. og Storsletten, O. (red.) 1999*
- 031** NIKU 1994 - 1999. Kulturminneforskningens mangfold. *Gundhus, G., Seip, E. og Ulriksen, E. (red.) 1999*
- 032** NIKU strategisk instituttprogram 1996-2000 Hus i Norge. Kilder om hus. Skriftlige kilder, bilder, muntlige kilder. *Horgen, J.E. 2000*
- 033** Hertug Skule til evig minne. Rekonstruksjon og fargesetting av en middelaldersk gravplate. *Brendalsmo, A.J., Plahter, U. & Selsjord, M. 2000*
- 034** Grindbygde hus i Vest-Norge. Eksempelsamling. *Schjelderup, H. og Storsletten, O. (red.) 2000*

4. NIKU Faktaark

- 1995-25 Om 1500-talls bonader i Setesdal.
- 1996-6 Om utgravninger i Domkirkegården i Trondheim.
- 1996-8 Om gravfunn på Hadseløya i Vesterålen.
- 1996-13 Om Lydvaloftet på Voss.
- 1996-20 Om kulturminner og E18 gjennom Oslo.
- 1997-6 Om kvistnagler fra Tønsberg.
- 1997-7 Om kristusfigur fra Otterøy kirke.
- 1997-13 Om konservering i Nore stavkirke.
- 1997-19 Om ødeleggelse av kulturminner i Skien kommune.
- 1997-22 Om historiske vandringer i Trondheim.
- 1998-2 Om konservering og restaurering av 1700-talls maleri i Vevelstad kirke.
- 1998-4 Om skader på kulturlag i middelalderbyer.
- 1998-12 Om utgravningene i Erkebispegården.
- 1998-15 Om ødeleggelse av kulturminner i Trondheim.
- 1998-16 Om Fuglefrisen i Olavsklosteret i Oslo.

3. NIKU Temahefter

- 001** Fornminnevern og forvaltning. En teoretisk og metodisk tilnærming til planlegging og praksis i fornminnevernet. *Hygen, A.-S. 1996*
- 002** Saving art by saving energy. *Olstad, T.M. & Stein, M. 1996*

Forts. NIKU Faktaark

- 1998-17 Om konservering og restaurering av altertavlen i Førde kirke.
- 1998-20 Om to båtvrak fra 1600-tallet funnet på Sørenga i Oslo.
- 1998-22 Om arkeologiske utgravninger av Vestfrontplassen i Trondheim.
- 1998-24 Om armbrøstproduksjon i Trondheim.
- 1999-2 Om utgravninger på Tønsberg torv.
- 1999-6 Om konserveringen av 19 bemalte veggplanker i Ål stavkirke.
- 1999-8 Om kosthold og erverv i Erkebispesgården i Trondheim.
- 1999-9 Om fargene i Kjøsterudgården i Åsgårdstrand.
- 1999-14 Om fargeundersøkelser og konserveringsarbeider ved Stiftsgården i Trondheim.
- 1999-16 Om jubileumstemaheftet «NIKU 1994-1999 – Kulturminneforskningens mangfold».
- 1999-18 Om GIS og samiske kulturminner i Mauken-Blåtind øvings- og skytefelt i Troms.
- 1999-19 Om fargeundersøkelser i Bamble kirke i Telemark.
- 1999-20 Om grindbygde hus i Vest-Norge.
- 2000-4 Om handsaming av metallgjenstander med verneverdi.
- 2000-5 Om kalvariegruppen i Romfo kirke.
- 2000-8 Om bygningshistoriske kilder.
- 2000-10 Om Kongsberg kirkes glasslysekroner fra omkring 1760.
- 2000-11 Om Steinvikholm slott i Trondheimsfjorden.

5. NIKU publikasjoner

101 Brekke Søndre, Skien i Telemark. Farge- og bygningshistoriske undersøkelser i hovedbygningen 1999. *Brønne, J. & Winness, M.* 2001

102 Kulturminner og kulturmiljø i Gråfjell, Regionfelt Østlandet, Åmot kommune i Hedmark. Arkeologiske registreringer 2000, fase 2. *Risbøl, O., Vaage, J., Fretheim, S., Narmo, L.E., Rønne, O., Myrvoll, E., & Nesholen, B.* 2001

103 Eidsvoll 2014 – et visjonsprogram. *Risåsen, G.Th.* 2001

104 Strategisk instituttprogram 1996-2001. Konservering: strategi og metodeutvikling. *Swensen, G. (red.).* 2001